

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra profesního a personálního rozvoje

**Česká zemědělská
univerzita v Praze**

Kariérové poradenství na gymnáziu

Bakalářská práce

Autor: **Eliška Ligaunová**

Vedoucí práce: Mgr. Lenka Hloušková, Ph. D.

2024

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Institut vzdělávání a poradenství

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Eliška Ligaunová

Kariérové poradenství a vzdělávání

Název práce

Kariérové poradenství na gymnáziu

Název anglicky

Career guidance and counselling at gymnasium

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je identifikovat možnosti rozvoje služeb kariérového poradenství na vybraném gymnáziu.

Metodika

V teoretické části práce bude provedena rešerše odborné literatury zabývající se problematikou kariérového poradenství. Budou definovány základní pojmy jako kariérové poradenství, kariérové vzdělávání a služby kariérového poradenství.

V praktické části bude provedena analýza současného stavu nabízených služeb kariérového poradenství na vybraném gymnáziu a s oporou o priority rozvoje vybrané střední školy i aktuální situaci ve škole budou identifikovány možnosti dalšího rozvoje služeb kariérového poradenství pro žáky dané střední školy.

Postup zpracování BP – doporučené termíny:

- 1) do dubna 2023 – zadávací list – formulace cíle a metodiky
- 2) do konce září 2023 – většina teoretické části práce
- 3) do konce prosince 2023 – dokončení praktické části práce
- 4) leden 2024 – finalizace a úpravy práce
- 5) únor 2024 – odevzdání bakalářské práce

- veškeré části je nutné konzultovat s vedoucím práce
 - domluvit si pravidelné konzultace jednotlivých částí práce
 - nutná konzultace k metodologii praktické části
-

Doporučený rozsah práce

40

Klíčová slova

kariérové poradenství, kariérové vzdělávání, gymnázium, školní kariérové poradenství

Doporučené zdroje informací

- GIANT, Nikki. Life skills and career coaching for teens: a practical manual for supporting school engagement, aspirations and success in young people aged 11-18. London: Jessica Kingley Publishers, 2018. ISBN 978-1-78592-610-5.
- HLAĎO, Petr a Jitka MICHALICOVÁ. Kroky k povolání: [praktické náměty pro výchovné a kariérové poradce na základních školách. Praha: Raabe, c2014. Dobrá škola. Výchovný a kariérový poradce, 1. ISBN 978-80-7496-088-8.
- HLAĎO, Petr, Zuzana HRUBCOVÁ a Antonín MEZERA. Sebepoznávání. Praha: Raabe – Společně pro kvalitní vzdělávání, 2015. Dobrá škola. Kariérové poradenství – testy a dotazníky pro žáky, 3. ISBN 978-80-7496-182-3.
- KNOTOVÁ, Dana. Školní poradenství. Praha: Grada Publishing, 2014. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4502-2.
- PÝCHOVÁ, Silvie, Helena KOŠŤALOVÁ, Petra DRAHOŇOVSKÁ a Dorota MADZIOVÁ. Kariérové poradenství na každý pád. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2020. Řízení školy. ISBN 978-80-7598-604-7.
- SVOBODOVÁ, Dagmar. Profesní poradenství : vybrané kapitoly. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5092-7.
- VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie: dětství a dospívání. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2846-2.
-

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – IVP

Vedoucí práce

Mgr. Lenka Hloušková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra profesního a personálního rozvoje

Elektronicky schváleno dne 10. 11. 2023

Mgr. Jiří Votava, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 11. 2023

prof. Ing. Petr Valášek, Ph.D.

Pověřený ředitel

V Praze dne 13. 11. 2023

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

Kariérové poradenství na gymnáziu

vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V dne

.....
(podpis autora práce)

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala Mgr. Lence Hlouškové, Ph. D. za její dohled při psaní mé bakalářské práce. Dále chci poděkovat kariérovému poradci Arcibiskupského gymnázia v Praze za vstřícnost, ochotu a možnost s ním udělat polostrukturovaný rozhovor a provést dotazníkové šetření mezi studenty osmiletého gymnázia.

Abstrakt

Cílem bakalářské práce s názvem „Kariérové poradenství na gymnáziu“ bylo popsání kariérového poradenství a zmapování služeb kariérového poradenství na vybraném gymnáziu.

Teoretická část charakterizuje základní pojmy jako je kariérové poradenství a vzdělávání nebo školní poradenské služby. Dále je popsán systém služeb kariérového poradenství v České republice v resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a v resortu Ministerstva práce a sociálních věcí. Dále byly zmapovány kurikulární dokumenty a specifika kariérového rozhodování v adolescenci.

V praktické části byl proveden polostrukturovaný rozhovor s kariérovým poradcem a dotazníkové šetření mezi studenty Arcibiskupského gymnázia v Praze. Průzkum byl zaměřen na služby kariérového poradenství a na povědomí studentů o službách kariérového poradce.

Závěrem byla na základě výsledků z kvalitativního i kvantitativního šetření navržena možná doporučení a možnosti rozvoje kariérového poradenství na gymnáziu.

Klíčová slova

Kariérové poradenství, kariérové vzdělávání, gymnázium, školní kariérové poradenství

Abstract

The aim of the bachelor thesis titled "Career Counseling at the Gymnasium" was to describe career counseling and map the services of career counseling at a selected gymnasium.

The theoretical part characterizes basic concepts such as career counseling and education or school counseling services. Furthermore, the system of career counseling services in the Czech Republic within the Ministry of Education, Youth and Sports and the Ministry of Labor and Social Affairs was described. Curriculum documents and specifics of career decision-making in adolescence were also outlined.

In the practical part, a semi-structured interview with a career counselor and a questionnaire survey were conducted among the students of the Archbishop's Gymnasium in Prague. The survey focused on career counseling services and students' awareness of the services provided by a career counselor.

Based on the results of both qualitative and quantitative research, possible recommendations and development opportunities for career counseling at the gymnasium were proposed in conclusion.

Keywords

Career counseling, career education, gymnasium, school career counseling

OBSAH

1	ÚVOD.....	9
	TEORETICKÁ ČÁST.....	10
2	Cíl a metodika.....	10
3	Kariérové poradenství.....	11
	3.1 Kariérové vzdělávání.....	12
	3.2 Školní poradenské služby.....	13
	3.3 Kariérový poradce pro vzdělávací a profesní dráhu.....	15
4	Systém služeb kariérového poradenství v České republice.....	17
	4.1 Služby kariérového poradenství v rámci resortu MŠMT.....	17
	4.2 Služby kariérového poradenství v rámci resortu MPSV.....	20
5	Kurikulární dokumenty.....	21
6	Specifika kariérového rozhodování v adolescenci.....	23
	PRAKTICKÁ ČÁST.....	25
7	Charakteristika gymnázia.....	25
	7.1 Metodika.....	26
	7.2 Vyhodnocení rozhovoru s kariérovým poradcem.....	28
	7.3 Dotazníkové šetření.....	36
	7.4 Vyhodnocení výzkumných otázek.....	43
8	Vlastní doporučení.....	45
9	ZÁVĚR.....	47
10	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	48
11	SEZNAM SCHÉMÁT A GRAFŮ.....	52
12	SEZNAM PŘÍLOH.....	53
	PŘÍLOHY.....	54

1 ÚVOD

Kariérové poradenství je pro studenty, kteří se připravují na svou budoucí kariéru, klíčové. Během mého vlastního studia na gymnáziu jsem si uvědomovala, jak je pro studenty velmi důležité správné a informované rozhodování s ohledem na budoucí kariéru. Toto mě přivedlo k tomu, že kvalitní kariérové poradenství na této úrovni vzdělávání může mít zásadní vliv na budoucnost studentů. Porozumění oblasti kariérového poradenství může přispět k lepší přípravě studentů na výběr vhodného studijního směru na vysoké škole a jejich následný úspěšný vstup do profesního života.

Tato práce poskytne příležitost prozkoumat současný stav kariérového poradenství na vybraném gymnáziu, zhodnotit jeho efektivitu a navrhnout možná zlepšení či inovace v oblasti kariérového poradenství, které by mohly přinést prospěch studentům i škole.

V teoretické části práce budou zmíněny pojmy jako je kariérové poradenství s ním související kariérové vzdělávání, s nímž souvisí i povolání kariérového poradce. Dalším tématem, kterému bude v teoretické části věnována pozornost, je systém služeb kariérového poradenství v České republice a služby kariérového poradce. Posledním tématem budou kurikulární dokumenty jako je rámcový a školní vzdělávací program.

Praktická část práce bude rozdělena na kvantitativní a kvalitativní šetření. Kvantitativní šetření bude provedeno formou online dotazníku, které budou distribuovány mezi studenty posledních čtyř ročníků osmiletého gymnázia. Kvalitativní šetření bude provedeno formou rozhovoru s kariérovým poradcem na gymnáziu.

Cílem bakalářské práce je analyzovat poskytované služby kariérového poradenství na vybraném osmiletém gymnáziu, konkrétně na Arcibiskupském gymnáziu v Praze.

TEORETICKÁ ČÁST

2 Cíl a metodika

Cílem bakalářské práce je identifikovat možnosti rozvoje služeb kariérového poradenství na vybraném gymnáziu. Na základě kvantitativního a kvalitativního šetření byly zjištěny potřeby a zkušenosti studentů z pohledu kariérového poradenství. Na základě výsledků z obou šetření byla navržena možná zlepšení a doporučení.

V teoretické části práce byla provedena rešerše odborné literatury, která se zabývala problematikou kariérového poradenství. Byly identifikovány základní pojmy jako je kariérové poradenství, kariérové vzdělávání a služby kariérového poradenství.

Pro naplnění cíle byl v praktické části proveden polostrukturovaný rozhovor s kariérovým poradcem, který byl zaměřený na fungování kariérového poradenství na vybraném gymnáziu. Také bylo provedeno kvantitativní dotazníkové šetření mezi studenty gymnázia zaměřené na jejich zkušenosti s kariérovým poradenstvím na gymnáziu a na jejich potřeby v této oblasti.

3 Kariérové poradenství

Kariérové poradenství je podle MŠMT ČR proces, při kterém mají lidé během celého života možnost poznávat a rozvíjet své vlastní schopnosti, zájmy a dovednosti. Dává lidem možnost řízení jejich individuální dráhy ve vzdělávání nebo v odborné přípravě, práci či jiných oblastech za využití svých schopností a dovedností (MŠMT, 2013-2023).

Podle Vendela (2008, s.50) je kariérové poradenství odborná činnost a pomoc, která se vykonává během života jedince v oblasti výběru povolání i v samotném zaměstnání. Kariérové poradenství má své místo na úradech práce, ve školství a na mnoha dalších místech.

Dle OECD (2004, s. 10) je kariérové poradenství systém služeb, jež má za cíl pomáhat jednotlivcům v jakémkoliv věku při rozhodování ohledně vzdělávání, volby zaměstnání, profesní přípravy a rozvoji kariéry v jakékoli životní fázi. Řadí se mezi ně mimo jiné aktivity, které jsou realizované ve školách, na univerzitách, ve školicích institucích nebo soukromém sektoru. Studentům mají pomoci porozumět světu práce a stanovat si vlastní kariérní cíle. Do kariérového poradenství se zahrnuje poradenství skupinové i individuální, které je zaměřené na volbu nebo změnu zaměstnání, návrat do pracovního procesu atd. Tyto služby jsou určeny jak pro jedince, kteří se ještě neocitli na trhu práce, tak i pro uchazeče, kteří zaměstnání hledají nebo jsou právě zaměstnání (OECD, 2004).

V současnosti je v kariérovém poradenství kladen důraz na rozvoj dovedností, což umožňuje jedinci lepší orientaci ve společnosti v budoucnosti. Vzhledem k měnícím se pracovním pozicím bude potřeba, aby se člověk lépe přizpůsoboval a rozšiřoval své dovednosti. Povolání budou komplexnější a variabilnější, klíčové budou dovednosti pro řízení vlastní kariéry (CMS = Career Management Skills) (MŠMT, 2020).

Skupinové a individuální poradenství

Dle Langer (2008, s. 1) je hlavním rozdílem ve formách poradenství jeho náročnost. Skupinové poradenství je náročnější než individuální poradenství. Poradce totiž ve skupinovém poradenství plní více funkcí. Měl by zastávat základní funkci poradce, funkci lektora a také vést, formovat a motivovat účastníky skupiny. Se skupinovým

poradenstvím je možné se setkat například ve škole, kde probíhá interakce mezi skupinou osob a poradcem, může se jednat např. o workshop. Individuální poradenství se týká pouze osoby klienta (jeho rodiny) a poradce.

Kariérové rozhodování

Základem každého rozhodování ohledně kariéry by mělo být vzdělávání a sebepoznání, které povede k odpovědnému plánování vlastní vzdělávací a profesní dráhy. V současné společnosti, kdy se mění trh práce, nabývá koncept celoživotního poradenství stále většího významu, protože stále více lidí mění svá povolání, někdy i několikrát během své kariéry. Zároveň i při jedné profesní zkušenosti je celoživotní vzdělávání nezbytnou součástí vzhledem k rychlým změnám požadavků na trhu práce. S kariérovým rozhodováním jsou spojeny dvě skupiny atributů – atributy člověka a atributy jeho profesní a vzdělávací sféry. Atributy člověka, které zahrnují specifické rysy osobnosti, jeho zájmy, vlastnosti nebo to, co může člověk nabídnout. Atributy sféry vzdělávací a profesní, kam patří obsah práce, možnost kariérního růstu, podmínky studia nebo souhrn informací o trhu práce (ekariera+, 2023, s. 8).

3.1 Kariérové vzdělávání

Podle Jarvise (2003) je hlavním cílem kariérového vzdělávání předávání znalostí a dovedností, díky kterým budou schopni se neustále vyrovnávat se změnami na trhu práce a budou schopni najít rovnováhu mezi pracovními a životními rolemi. Kariérové vzdělávání podporuje a připravuje jedince na celoživotní vzdělávání, udržitelné zaměstnání a dává odpovědnost za svou kariéru samotnému jedinci. Domnívá se, že každý jedinec by měl o své kariérní dráze rozhodovat sám a měl by být schopen ji sám plánovat, vytvářet a řídit.

Kariérové vzdělávání napomáhá k tomu, aby jedinec byl schopný řídit svou kariérní dráhu. Na kariérové vzdělávání se dá pohlížet ze tří úhlů:

- jako na proces, kdy člověk získává dovednosti pro řízení kariéry,
- jako služba, která nabízí kariérové poradenství,
- jako součást kurikula – vzdělávacího obsahu v rámci formálního vzdělávání.

(Buchtová, 2015, s.7)

3.2 Školní poradenské služby

Školní poradenské pracoviště (ŠPP) je zařízení, které je vzájemně propojeným celkem výchovné oblasti školy (výchovné a kariérové poradenství) a prevence ve škole. Hlavním cílem ŠPP je poskytování poradenských služeb ve škole. Výchovný (poradenský) a preventivní tým se skládá z ředitele školy, výchovného poradce, školního metodika prevence, z třídních učitelů. Další poradenské služby jsou pak v rámci ŠPP zajišťovány školním psychologem a školním speciálním pedagogem (Národní pedagogický institut: Školní poradenské pracoviště, 2018).

Za poradenské služby ve škole zodpovídá ředitel školy nebo jím pověřený pracovník. Součástí školního vzdělávacího programu (ŠVP) má být i strategie nebo program školního poradenství, jehož východisko by mělo být tvořeno odst. 2 §7 vyhlášky č. 72/2005 Sb., který specifikuje obsah poradenských služeb ve škole (Poradenství a školní poradenské služby, 2014).

Činnosti výchovného poradce

Dle přílohy č. 3 k vyhlášce č. 72/2005 Sb. patří mezi standardní činnosti výchovného poradce: „Kariérové poradenství a poradenská pomoc při rozhodování o další vzdělávací a profesní cestě žáků, tj. zejména:

- koordinace mezi hlavními oblastmi kariérového poradenství – kariérovým vzděláváním a diagnosticko-poradenskými činnostmi zaměřenými k volbě vzdělávací cesty žáka,
- základní skupinová šetření k volbě povolání, administrace, zpracování a interpretace zájmových dotazníků v rámci vlastní odborné kompetence a analýzy preferencí v oblasti volby povolání žáků,
- individuální šetření k volbě povolání a individuální poradenství v této oblasti ve spolupráci s třídním učitelem,
- poradenství zákonným zástupcům s ohledem na očekávání a předpoklady žáků ve spolupráci s třídním učitelem,
- spolupráce se školskými poradenskými zařízeními a středisky výchovné péče při zajišťování poradenských služeb přesahujících kompetence školy,

- zajišťování skupinových návštěv žáků školy v informačních poradenských střediscích krajských poboček Úřadu práce České republiky a poskytování informací žákům a zákonným zástupcům o možnosti individuálního využití informačních služeb těchto středisek,
- poskytování služeb kariérového poradenství žákům cizincům se zřetelem k jejich speciálním vzdělávacím potřebám” (Vyhláška 72/2005 Sb.: Příloha č. 3).

Mezi metodické a informační činnosti výchovného poradce patří metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy v otázkách kariérového rozhodování žáků, dále předávání odborných informací z oblasti kariérového poradenství (Vyhláška 72/2005 Sb.: Příloha č. 3).

Realizace kariérového poradenství ve škole

Kariérové poradenství se povětšinou koncentruje v náplni práce výchovného poradce včetně volby vzdělávací dráhy vhodné pro žáky s individuálními potřebami. Dále pomáhá vytvářet individuální vzdělávací plány pro znevýhodněné nebo nadané žáky (Jedlička, 2018, s. 370).

Nadace Gatsby Foundation říká, že: „Dobré kariérové poradenství je klíčem k sociální mobilitě: ukazuje všem mladým lidem (bez ohledu na jejich sociální a rodinné zázemí), že existuje mnoho možností pro každého z nich, pomáhá jim učinit správná rozhodnutí a vybudovat cestu k uspokojivému profesnímu životu“ (Brabec, Kreislová, Zábranová, 2022, s. 6).

Britská nadace Gatsby Foundation stanovila osm kritérií dobrého kariérového poradenství na škole:

- ustálený kariérní program – každá škola by měla mít program kariérového vzdělávání a poradenství, který je dostupný a pochopitelný pro studenty, rodiče, pedagogy, úřady, ale i zaměstnavatele,
- práce s informacemi o kariérních příležitostech a pracovním trhu – všichni by měli mít dostupné informace o dalších možnostech studia a příležitostech na trhu práce,
- individuálně přistupovat k potřebám žáků – studenti procházejí různými fázemi a potřebami ve vztahu ke KP. Konzultace je potřeba uzpůsobit jejich potřebám,

- propojovat učivo s uplatněním na trhu práce – učitelé by měli studenty upozorňovat na pracovní uplatnění probíraného učiva,
- kontakt se zaměstnanci a zaměstnavateli – studenti by měli mít možnost získat informace o nabízené práci přímo od zaměstnavatelů, jaké mají požadavky a čeho si nejvíce cení,
- získání zkušeností z pracovišť – studentům by měla být umožněna návštěva různých pracovišť, účast na exkurzích nebo praxích,
- kontakty s vysokým školstvím a vyšším odborným – studenti by měli vědět o celém spektru studijních příležitostí,
- individuální poradenství – každý by měl mít možnost konzultací s kariérovým poradcem (Brabec, Kreislová, Zábranová, 2022, s. 6).

3.3 Kariérový poradce pro vzdělávací a profesní dráhu

Podle Národní soustavy povolání a její charakteristiky je kariérovým poradcem pro vzdělávací a profesní dráhu ten, kdo vede klienty v kterékoliv fázi jejich života, jakémkoliv věku k samostatnému a zodpovědnému rozhodování v oblasti vzdělávání, volbě povolání, profesní změně nebo uplatnění se na trhu práce. Kariérový poradce poskytuje nejaktuálnější informace o možnostech vzdělávání, o trhu práce, dále posuzuje schopnosti a dovednosti jedinců na základě kariérové diagnostiky a podněcuje klienta k samostatnému rozhodování o své kariéře (Kariérový poradce pro vzdělávací a profesní dráhu, NSP, 2022).

Kariérový poradce musí mít přehled v pracovněprávních předpisech, v teorii a využívaných metodách kariérového poradenství. Kariérový poradce musí být schopen vést individuální i skupinové rozhovory o volbě vzdělávání, o následující profesní dráze, ale také by měl být schopen identifikovat dovednosti, schopnosti a vzdělávací potřeby jedince. A dále poskytnout kariérové informace o vzdělávání a trhu práce (Kariérový poradce pro vzdělávací a profesní dráhu, NSP, 2022).

Kariérové poradenství ve školách není jen prací kariérového poradce, ale měli by se jím zabývat i učitelé dalších předmětů, a to například v oblasti Člověk a svět práce nebo ve společenskovedních předmětech. Kariérový poradce ve škole by měl mít ke kariérovému poradenství odpovídající kvalifikaci, která se týká nejen provádění

vlastního kariérového poradenství, ale i znalostí systému poradenských služeb na celostátní i regionální úrovni. Potřebná kvalifikace by měla mít formální podobu, a to buď studijní program VŠ nebo obor vzdělání VOŠ se zaměřením na kariérové poradenství nebo profesní kvalifikaci pro kariérové poradce dle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (Kariérová poradkyně. Kariérový poradce, 2020).

Podle Pýchové a kol. (2020, s. 59-60) jsou úkoly kariérového poradce ve škole tyto:

- kontroluje plnění cílů kariérového poradenství na škole,
- organizuje a koordinuje aktivity kariérového poradenství od prvního do posledního ročníku školy tak, aby na sebe aktivity navazovaly aktivity napříč ročníky i předměty,
- nabízí metodické pokyny pro jednotlivé činnosti v oblasti kariérového poradenství,
- dohlíží na splnění povinných výstupů v oblasti kariérového poradenství,
- prosazuje se o zařazení kariérového poradenství do ŠVP,
- spolupracuje s týmem osob, které jsou pro kariérové poradenství podstatné (např. třídní učitelé, výchovný poradce, školní psycholog, učitel/é oblasti Člověk a svět práce, učitelé společenských věd a předmětů atd.),
- spolupracuje s vedením školy,
- spolupracuje s externími partnery (např. ÚP, zástupci zaměstnavatelů, střední a vysoké školy, neziskové organizace, hospodářská komora apod.),
- provádí skupinové aktivity kariérového poradenství,
- vykonává individuální konzultace se žáky i rodinnými příslušníky,
- informuje o možnostech dalšího vzdělávání,
- podporuje žáky při formování představ o svém dalším kariérovém rozvoji,
- pomáhá žákům získat reálné zážitky a učí je tyto zážitky vyhodnocovat.

4 Systém služeb kariérového poradenství v České republice

Služby kariérového poradenství poskytují různé organizace nebo jednotlivci, kteří pracují v resortu Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy (pedagogicko-psychologické poradny, vysokoškolské poradny, školní psychologové a výchovní poradci), v resortu Ministerstva práce a sociálních věcí (úřad práce) nebo v soukromém sektoru (centra bilanční diagnostiky, personální agentury, soukromé zprostředkovatelny práce) (MŠMT, 2023). Další poradenské služby jsou poskytovány v rámci resortu Ministerstva průmyslu a obchodu, tj. zaměstnavatelské svazy a zaměstnavatelé (Hlad'o, 2008, s. 20).

Schéma 1: Systém služeb kariérového poradenství v ČR

Zdroj: Vlastní zpracování

4.1 Služby kariérového poradenství v rámci resortu MŠMT

Poradenský systém MŠMT je určen žákům, studentům a jejich rodičům, především při řešení problémů během studia (studijní, výchovné, psychologické atd.). Toto poradenství se týká volby nebo změny dalšího vzdělávání či profesní orientace, nebo jako pomoc při vstupu na trh práce (Hlad'o, 2008, s. 19).

V zákonu č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), je konkrétně definována činnost školských poradenských zařízení takto: „Školská poradenská zařízení zajišťují pro děti, žáky a studenty a jejich zákonné zástupce, pro školy a školská zařízení informační, diagnostickou, poradenskou a metodickou činnost, poskytují odborné speciálně pedagogické a pedagogicko-psychologické služby, preventivně výchovnou péči a napomáhají při volbě vhodného vzdělávání dětí, žáků nebo studentů a přípravě na budoucí povolání. Školská poradenská zařízení spolupracují s orgány sociálně-právní ochrany dětí a orgány péče o mládež a rodinu, poskytovateli zdravotních služeb, popřípadě s dalšími orgány a institucemi” (Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, § 116).

V resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy jsou služby kariérového poradenství podle Vyhlášky č. 197/2016 Sb. prováděny v pedagogicko-psychologických poradnách, speciálně pedagogickém centru a také jsou prováděny jednotlivými pracovníky ve školách v rámci školních poradenských pracovišť nebo během předmětů ve výuce (Vyhláška č. 197/2016 Sb.).

Pedagogicko-psychologické poradny (PPP)

Pedagogicko-psychologické poradny představují školní poradenská zařízení, která poskytují speciální pedagogické a pedagogicko-psychologické poradenství a nabízejí pomoc a rady týkající se výchovy a vzdělávání žáků. Odborníci, kteří se podílejí na poskytování služeb pedagogicko-psychologické poradny, zahrnují psychology, speciální pedagogy, metodiky prevence a sociální pracovníky (Eurydice, 2023).

„Jakožto školská poradenská zařízení jsou PPP zřizovány podle § 116 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších změn. Podrobně jsou pak vymezeny ve vyhlášce č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. Standardní činnosti pedagogicko-psychologických poraden stanovuje příloha č. 1 k této vyhlášce. Jedná se o činnosti, které jsou pro podporu vzdělávání dětí, žáků a studentů nezbytné; služba, která vyžaduje výkon jedné nebo více standardních činností, je proto na žádost dětí, žáků, studentů, jejich zákonných zástupců, škol a školských zařízení poskytována bezplatně. Za úplatu může být tato

služba poskytnuta pouze v případě, že o ni požádá jiný subjekt (např. soud)” (Národní ústav pro vzdělávání).

Podle Knotové (2014, s.33) jsou služby pedagogicko-psychologických poraden určeny dětem od tří let při vstupu do mateřské školy až do ukončení středního nebo vyššího odborného vzdělání. Pedagogicko-psychologické poradny své služby poskytují také rodičům, školám a pedagogům.

Mezi standardní činnosti, které pedagogicko-psychologické poradny vykonávají, patří například:

- zjišťování pedagogicko-psychologické připravenosti žáků k povinné školní docházce,
- poskytování kariérového poradenství žákům,
- poskytování informační, konzultační, poradenské a metodické podpory zákonným zástupcům žáků,
- poskytování poradenských služeb žákům s odlišnými životními podmínkami a z jiného kulturního prostředí a další (Eurydice, 2023).

Speciálně pedagogická centra

Základní odborný tým speciálně pedagogického centra tvoří speciální pedagog, sociální pracovník a psycholog. Podle stupně a druhu zdravotního postižení klientů (mentální, tělesné, zrakové, sluchové postižení, vady řeči, autismus) může být tým doplněný o další odborníky. Tento tým by měl zabezpečovat psychologickou, speciálně pedagogickou a další péči klientům, kteří mají zdravotní postižení. Činností SPC je poskytovat klientům odbornou pomoc v procesu sociální a pedagogické integrace v koordinaci se školou, rodinou, školskými a dalšími zařízeními (Národní ústav pro vzdělávání).

Dle Knotové (2014, s. 39) poskytují speciálně pedagogická centra svou péči ambulantně na pracovišti centra nebo v místě, kde člověk žije (v institucionální péči, v rodině), ve školském zařízení, kde je integrován a vzděláván. Speciálně pedagogická centra poskytují služby také pedagogům běžných škol, do jejichž tříd jsou žáci s postižením integrováni, poskytují odbornou metodickou pomoc, pomáhají se zajištěním speciálních pomůcek, přístrojů a zařízení, která jsou potřebná pro výuku.

Mezi činnosti speciálně pedagogických center patří například zjišťování, zda jsou žáci s uvedenými znevýhodněními připraveni k povinné školní docházce. Speciálně pedagogická centra dále zjišťují speciálně vzdělávací potřeby žáků s uvedenými znevýhodněními. V neposlední řadě poskytují kariérové poradenství žákům s uvedenými znevýhodněními a další. (Národní ústav pro vzdělávání)

4.2 Služby kariérového poradenství v rámci resortu MPSV

Úřad práce

Hlavním poskytovatelem kariérového poradenství v rámci resortu MPSV jsou Úřady práce a jejich Informační a poradenská střediska, kde jsou služby kariérového poradenství poskytovány prostřednictvím jejich zaměstnanců. Kvalifikovaní odborníci pomáhají s řešením situace při výběru vhodného povolání, studijního oboru nebo se změnou povolání. Informační poradenská střediska poskytují bezplatné služby kariérového poradenství žákům, studentům, absolventům, nezaměstnaným, ale i široké veřejnosti, když mění povolání nebo si rozšiřují kvalifikaci. Dále při stanovování správného profesního cíle, pomáhají při vyhledávání nabídek na trhu práce a připravují zájemce na pohovor a jednání se zaměstnavatelem nebo pomáhají s hledáním vhodného studijního oboru nebo školy a dalšího vzdělávání.

5 Kurikulární dokumenty

Rámcový vzdělávací program (RVP)

„Rámcové vzdělávací programy (RVP) tvoří obecně závazný rámec pro tvorbu školních vzdělávacích programů škol všech oborů vzdělání v předškolním, základním, základním uměleckém, jazykovém a středním vzdělávání. Do vzdělávání v České republice byly zavedeny zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)“ (edu.cz, MŠMT, 2022).

Rámcovým vzdělávacím programem jsou stanoveny konkrétní cíle, délka a povinný obsah vzdělávání, jeho organizační uspořádání, profesní profil, podmínky průběhu a ukončování vzdělávání a zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů (ŠVP), atd. RVP musí odpovídat nejnovějším poznatkům vědních disciplín a pedagogiky a psychologie. RVP jsou vydávány MŠMT po konzultaci s příslušnými ministerstvy (edu.cz, MŠMT, 2022).

Člověk a svět práce

Dle platného rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia (MŠMT, 2021) je vzdělávací oblast Člověk a svět práce klíčovou součástí systému všeobecného vzdělávání žáka, která neodmyslitelně formuje žáka a připravuje ho na další studium a jeho první kariérní kroky. Vzdělávání v této oblasti by mělo žáka připravit na plnohodnotný profesní i občanský život, jak teoreticky, tak pomocí praktických situací, se kterými se může v běžném profesním životě setkat. Tento předmět poskytuje základní znalosti z oblasti tržní ekonomiky, světa financí, Evropské unie, hospodářských struktur atd. Do svého kariérního života jedinec potřebuje znát, jak své pracovní povinnosti, tak i práva. Učí se vyhodnotit své pracovní schopnosti, budovat a vybírat si svou profesní kariéru s ohledem na požadavky evropského trhu práce a konkurenci.

Vzhledem k neustálému vývoji legislativy a vztahům na ekonomickém i pracovním trhu je potřeba, aby byl člověk schopen své teoretické znalosti aplikovat na aktuální situaci. Velký důraz je kladen na praktickou aplikaci získaných dovedností, které student získá řešením modelových situací. V oblasti vzdělávání Člověk a svět práce je

kladen velký důraz na mezipředmětové vztahy a využití dosavadních získaných vědomostí a dovedností žáků z jiných oblastí (2021, MŠMT).

Školní vzdělávací program (ŠVP)

Školní vzdělávací programy jsou dokumenty, které si každá škola zpracovává individuálně na základě příslušného Rámcového vzdělávacího programu pro každý obor vzdělání a dále se podle ŠVP uskutečňuje výuka. Školní vzdělávací programy přihlížejí ke vzdělávacím podmínkám dané školy, k pedagogickým záměrům zřizovatele a školy. ŠVP je schvalován ředitelem školy, který zodpovídá za soulad s příslušným RVP, naplňování programu má pod kontrolou Česká školní inspekce. Co se týče názvu ŠVP, tak ten si každá instituce určuje individuálně a může tím zdůraznit zaměření školy. Povinností školy je, aby se každý student mohl s platným ŠVP seznámit (Infoabsolvent, 2023).

Školní vzdělávací programy (ŠVP) jsou tvořeny na základě rámcových vzdělávacích programů (RVP) a musí být s nimi v souladu dle stanovených pravidel. Obsah vzdělávání může být v ŠVP organizován do předmětů nebo jiných ucelených částí.

Pro ŠVP platí, že je:

- vydáván ředitelem školy nebo školského zařízení,
- zveřejněn ředitelem školy nebo školského zařízení na přístupném místě ve škole,
- volně dostupný komukoliv k nahlédnutí a pořizování si z něj opisů a výpisů.

ŠVP stanovuje zejména konkrétní cíle vzdělávání, délku a časový plán vzdělávání, podmínky přijímání uchazečů a další (edu.cz, MŠMT, 2022).

6 Specifika kariérového rozhodování v adolescenci

Pojem adolescence je původem latinské slovo, které v překladu znamená dospívat, mohutnět, dorůstat. Adolescence se většinou datuje od 15 do 20 (22) let. Počátek tohoto období je spojován s plnou reprodukční zralostí, v jeho průběhu se obvykle ukončuje tělesný růst (Macek, 2003, s. 9).

Podle Vágnerové (2022) je období dospívání přechodná doba mezi dětstvím a dospělostí, které se týká části života od 10 do 20 let. Během tohoto období dochází ke kompletní proměně osobnosti v oblasti psychické, fyzické i sociální. Adolescence je obdobím hledání a přehodnocování, kdy má jedinec zvládnout proměnu sebe sama, svých vztahů s ostatními lidmi, má dosáhnout vyhovujícího sociálního statusu. Období dospívání je charakterizováno hledáním vlastní identity, pochybnostmi o sobě, o svých kompetencích a své pozici ve společnosti (Vágnerová, 2022, s. 1005).

Tuto životní etapu lze podle Macka (2003, s. 10) rozlišovat na tři stadia a to časnou adolescenci ve věku od 10/11 do 13 let, střední adolescenci od 14 do 16 let a pozdní adolescenci od 17 do 20 let, případně i mnohem déle. Oproti tomu Vágnerová (2022, s. 1008) dělí adolescenci pouze na dvě období, a to na ranou adolescenci ve věku od 11 do 15 let a pozdní adolescenci od 15 do 20 let. Na adolescenci je mnoho různých teorií a názorů, které se liší dle autorů.

V pedagogickém slovníku je adolescent popsán jako mladý člověk ve věku adolescence, u kterého se psychický a fyzický vývoj blíží ke svému ukončení. Adolescent preferuje své vrstevníky před rodiči a rozvíjí se emocionálně. Hledá jistoty a je nedůvěřivý k autoritám, což je spjaté s nebezpečným chováním (Průcha, Walterová, Mareš, 2009, s. 12).

Dle Vendela (2008, s. 18) je pro adolescenta příprava na budoucí povolání velmi důležitá. K tomu se vztahuje i rozhodování o volbě studia a následného zaměstnání. Kariérní vývoj je součástí celkového vývoje osobnosti a můžou se objevit potíže, které souvisí s osobnostními a vzdělávacími problémy. Potíže s plněním životních vývojových úloh během etapy kariérového vývoje můžou být příčinou problémů v dalším životě dospívajícího. Může se jednat o nespokojenost se studiem na vybrané

škole nebo v povolání, o nízkou pracovní výkonnost, ale může se jednat i o častou změnu zaměstnání atd.

„Zkušenosti s klientelou přicházející do pedagogicko-psychologické poradny ukazují, že nejvíce žáků přichází se žádostí o pomoc při výběru školy a povolání. Potvrdil to i náš výzkum, který ukázal, že problémy jako nerozhodnost při výběru povolání, potřeba ověřit si správnost výběru studia a povolání atd. má až 60 % žáků v posledních ročnících základních a středních škol. V nižších ročnících je to dokonce ještě více. Odráží to skutečnost reflektovanou ve výzkumné literatuře, že totiž s ohledem na důležitost procesu rozhodování a vstupu do zaměstnání jsou adolescenti na tento krok, připraveni překvapivě nedostatečně“ (Vendel, 2008, s. 18).

Volba studia a povolání

Podle Vendela (2008, s. 116-117) jsou druhým nejčastějším problémem klientů kariérního poradenství nereálné volby povolání. Nereálné mohou být ve více ohledech, a to s ohledem na schopnosti studenta, na školní prospěch, na nízký počet přijímaných uchazečů a s ohledem na zdravotní stav studenta. Přeorientování klientů s volbami, které nejsou reálné vyžaduje empatii a taktnost, dále informace o situaci na trhu práce a také poradenské dovednosti. Poradce by měl využít širokého spektra metod, jak s klientem pracovat, a to např. využít poradenského procesu, zkoumat povolání se kterými má klient zkušenost, klient by se měl nejdříve sebezpoznat a ujasnit si své cíle nebo např. využití psychologické diagnostiky a další.

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část bakalářské práce se zaměřuje na zmapování poskytování služeb kariérového poradenství na vybraném gymnáziu v Praze. Pro zmapování situace na vybraném gymnáziu bylo použito kvalitativní šetření, které bylo provedeno rozhovorem se školním kariérovým poradce a také kvantitativní šetření pomocí dotazníku mezi studenty.

7 Charakteristika gymnázia

Arcibiskupské gymnázium je církevní, osmileté gymnázium, které je všeobecně studijně zaměřeno a navštěvuje ho přibližně 500 žáků. Arcibiskupské gymnázium poskytuje studentům středoškolské vzdělání na nadprůměrné úrovni a zároveň zaručuje i nadprůměrné vztahy mezi lidmi. Škola volně navazuje na tradici renomovaného předválečného Arcibiskupského gymnázia, které svou činnost zahájilo v roce 1913. Ačkoliv je to katolická škola, tak si neklade za podmínku, že všichni žáci a učitelé musí být katolíci nebo křesťané (Arcibiskupské gymnázium – Představení školy, 2024).

Kariérové poradenství na gymnáziu

Kariérové poradenství je na škole zajišťováno kariérovým poradcem. Kariérový poradce patří pod školní poradenské pracoviště a úzce spolupracuje se školní psychologkou a výchovným poradcem. Jeho cílem je podpora osobního rozvoje studentů a jejich systematická příprava na uplatnění při dalším studiu nebo profesní kariéře. Cílem není dospět k rozhodnutí, ale podstatou je motivace žáků k celoživotnímu učení.

Mezi služby kariérového poradce na tomto gymnáziu patří:

- Poskytování informací týkající se dalšího vzdělávání na trhu práce
- Identifikace potenciálu a rozvoj nadání
- Individuální konzultace jejichž součástí je tvorba osobního portfolia, podpora motivace a sebe prezentace, tipy pro psaní životopisu a motivačního dopisu, tipy pro úspěšné přijetí na VŠ (Arcibiskupské gymnázium – Kariérové poradenství, 2024).

Člověk a svět práce

Dle rámcového vzdělávacího programu je pro gymnázia stanovena vzdělávací oblast Člověk a svět práce jako nepostradatelná součást systému všeobecného vzdělávání žáka a jeho přípravy na další vzdělávání a vstup do profesního světa. Na vybraném gymnáziu je vzdělávací oblast Člověk a svět práce součástí povinného předmětu Základy společenských věd (ZSV). Součástí tohoto předmětu je i vzdělávací oblast Občanský a společenskovědní základ. V rámci tohoto předmětu jsou zahrnuta i některá témata z oboru Výchova ke zdraví a další průřezová témata.

Hlavními vyučovacími cíli předmětu ZSV je seznámení studentů se základy různých společenskovědních oborů. Tento předmět je povinný v septimě a oktávě. Výuka probíhá ve třídách za pomoci frontální výuky, dále se využívá skupinové práce žáků, řízené diskuze nebo např. hraní rolí. Žák by měl získat klíčové pracovní kompetence – žák je šikovný a odpovědný, je schopný se uplatnit, řídí sám sebe, případně i druhé.

V předmětu ZSV je veden:

- K tvořivosti a proaktivitě k práci
- Ke kritickému hodnocení případných rizik, které souvisí s rozhodováním v reálném životě
- K úvahám o dalším vzdělávání a uplatnění na trhu práce s ohledem na své schopnosti
- K porozumění fungování pracovního trhu a podnikání

Dále žák získá, mimo jiné, kompetence existenciální, kdy dokáže (nejen v případě krize) hledat a obhajovat smysl své činnosti a existence. V předmětu ZSV je veden k chápání svého osobnostního růstu, což je podstatný předpoklad pro kvalitní život (Arcibiskupské gymnázium – ŠVP).

7.1 Metodika

Cílem výzkumného šetření bylo zjistit, jakým způsobem jsou kariérové služby na vybraném gymnáziu poskytovány. Kvalitativní část průzkumu byla provedena na základě provedeného rozhovoru s kariérovým poradcem. Rozhovor je metoda shromažďování dat o pedagogické realitě, která spočívá v osobním setkání a verbální komunikaci výzkumného pracovníka a respondenta. Výhodou rozhovoru je navázání

osobního kontaktu, který umožní lepší průnik do postojů a motivů respondenta. U respondenta je možné sledovat jeho reakce na kladené otázky a podle toho směřovat další průběh (Chráska, 2016, s. 176).

Kvantitativní část průzkumu byla provedena formou dotazníku mezi studenty vybraného gymnázia, jehož prostřednictvím se zjišťovalo povědomí žáků o kariérovém poradenství a jeho službách na jejich škole. Dle Chrásky (2016, s. 158) je dotazníkové šetření velmi využívanou metodou pedagogického výzkumu. Jde o soustavu předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, na které respondenti odpovídají. Jednou z výhod dotazníku je, že umožňuje získat informace od velkého množství respondentů ekonomicky a rychle. Dotazník se má skládat z více položek, z nichž první by se měla týkat zjišťování faktů, což jsou otázky, na které je jasná odpověď (věk, pohlaví). Druhou položkou by mělo být zjišťování znalostí a vědomostí, ale musí být formulována opatrně, aby se respondent při neznalosti necítil špatně. Třetí položkou je zjišťování mínění, motivů a postojů. Dotazník by měl být přiměřeně dlouhý a otázky by měly být srozumitelné a jednoznačné.

Výzkumné otázky pro polostrukturovaný rozhovor s kariérovým poradcem

- Jaká je strategie vybraného gymnázia v oblasti služeb kariérového poradenství?
- Jaké jsou další možnosti rozvoje kariérových služeb na vybraném gymnáziu?

Výzkumné otázky pro dotazníkové šetření

- Jaká je informovanost žáků o poskytovaných službách kariérového poradenství u nich na gymnáziu?
- Jaké další služby kariérového poradenství by studenti ve výuce využili?

7.2 Vyhodnocení rozhovoru s kariérovým poradcem

Funkci kariérového poradce na Arcibiskupském gymnáziu v Praze zastává Mgr. Tomáš Pešek. Polostrukturovaný rozhovor k bakalářské práci proběhl koncem února 2024, přímo v budově školy a trval přibližně 1 hodinu.

1) Jak dlouho působíte jako kariérový poradce?

Působím jako kariérový poradce momentálně 6 let.

2) A jak jste se k této práci dostal? Bylo to plánované nebo tak náhodou?

Nebylo to plánované. Tady ve škole platí, že výchovný poradce má zároveň kariérové poradenství. Já jsem se primárně stal výchovným poradcem a jako návdavkem jsem dostal i to kariérové poradenství. Od tohoto roku se pan ředitel rozhodl, že se tato funkce rozdělí. Bude zvlášť výchovný poradce a zvlášť kariérový poradce. Já jsem pustil právě tu funkci výchovného poradce a nechal jsem si jen tu funkci kariérového poradce. Takže tenhle školní rok jsem kariérový poradce.

3) Jaké služby nebo jakým způsobem to kariérové poradenství poskytujete?

My máme takový plakát po škole (viz. Příloha 1), kde vlastně žáci mají takový rozdělovník, a nakonec se dostanou k někomu z takzvaného preventivního týmu. Ono je to vlastně de iure školní poradenské pracoviště rozšířené o některá další pozice, jako třeba školní kaplan. Jsme arcibiskupské gymnázium tak máme kaplana. To je první věc. To znamená, že když bych se měl dostat k jednotlivým metodám, co je nejrozšířenější, tak je to individuální poradenství.

Mně se úplně neosvědčilo skupinové poradenství. Možná je to charakterem tohoto gymnázia, že vlastně, co žák, to úplně jiná potřeba a jiná žádost. Další oblastí je spolupráce s křesťanskou pedagogickou psychologickou poradnou, a to znamená osobnostní dotazníky, dotazníkový šetření, které mají vést k výběr životních cílů a kariéry. To se dělá zhruba jednou za rok a taky ne vždycky, záleží na tom, jestli na to poradna má peníze. S tím, jak se teď zkroutil vůbec peníze ve školství, tak už z poradny vím, že nejspíš tohle vůbec poskytovat nebudou, protože prostě na to nedostanou finance.

A nutno podotknout, že vlastně ty dotazníkové šetření z poraden neměly u žáků moc úspěch. Když bych to měl parafrázovat, tak nejčastěji, co jsem od žáků slyšel,

je hezký, že jsme si udělali test, ale paní mi řekla, no jste šikovný tak nějak na všechno, když to hrozně zjednoduším. A vlastně cokoli si vyberete, tak bude fajn.

4) Co si myslíte, že je problémem těch poraden? Že pracovníci z poradny neumí úplně interpretovat na základě dotazníků ty výsledky, vyčíst slabé a silné stránky, něco poradit?

Já si myslím, že je to prostě charakterem gymplu, je to osmiletý všeobecně vzdělávací. To znamená, my tu nemáme žádné specializované předměty. Nejsme odborná škola a přirozeně většina žáků jde na vysoké školy, případně VOŠky. Minimum z nich jde podnikat, to je malá část, ale někteří už tady takoví byli. Případně jdou na konzervatoře, nebo dokonce se nám vyskytli žáci, kteří si dobrovolně vybrali druhou střední školu. Chtějí vlastně odbornou, protože mají pocit, že s tím gymnáziem nemají šanci a chtějí se nějak vyprofilovat. Další službu, kterou nabízíme, je akce s názvem AGitace. Ten název je zvolený schválně, protože začíná AG jako název školy. Zde si zveme absolventy, naše absolventy, kteří už jsou na vysoké škole, nebo dělají nějakou profesi. Jedná se celodenní akci pro žáky vyššího gymnázia, to znamená kvinta až oktáva. Zde jim jejich bývalí spolužáci podávají informace o nejrůznějších studijních oborech a svých životních cestách a tak. Mně se tohle osvědčilo neuvěřitelně a má to dobrou odezvu u žáků. Provozujeme to čtvrtým rokem s tím, že nám to teda přerušil Covid. Zkoušeli jsme to také online, ale to se úplně nepovedlo.

Mně se to osvědčilo z toho důvodu, že upřímně, když si pozvu někoho z vysokých škol nebo nám i ty nabídky také chodí přímo i z vysokých škol. Přijdeme k vám, představíme školu a tak dál. Často to končí tím, že vlastně mluví jenom v superlativech. Jak je všechno báječný a nejlepší, rozdají žákům spoustu reklamních předmětů a odejdou. Pak se setkáváme s tím, že se naši absolventi vrací a říkají, že vlastně polovina z toho, co nám řekli, tak není, nebo je to úplně jinak a podobně. Takže s tím nemám dobrou zkušenost a tím, že si sem pozvete absolventy, tak oni nemají tendenci zkrášlovat.

To je Agitace a pak ještě tady funguje jedna pozice, to je koordinátor spolupráce mezi školou a zaměstnavateli. Jmenuje se to příšerně, protože to je funkce z šablony grantu. Ale já jsem moc rád, že to funguje, protože paní, se kterou spolupracujeme je externí zaměstnanec, která má na starosti vytváření kontaktů

s externími organizacemi. Ať už to jsou vysoké školy, zaměstnavatelé... Společně jsme se inspirovali v Plzni a na jednom gymnáziu projektem stínování, což bychom chtěli zavést i u nás.

5) A v jaké fázi jste s přípravou na stínování a je o projekt zájem z řad studentů?

Zatím nemáme nikoho na stínování a zjistili jsme, že je s tím poměrně dost práce, takže nám to trvá delší dobu, než jsme si mysleli. Hodně nám pomáhají rodiče, kteří se sami nabídli, že pomohou a vytvořili jsme tabulku s asi 12 žáků, kteří by do stínování chtěli jít. Má to být jednodenní stínování s tím, že dostanou volno ve škole. To je vlastně další věc a co se týče dalších aktivit, které jsou běžně, o kterých vím od kolegů a kolegyně jako návštěva úřadu práce to tady neděláme. Zkoušeli jsme to, ale myslím, že to pro ty žáky není přínosný, a i ve zpětných vazbách se mi vracelo, že moc nechápou, proč jsme tam byli.

6) Myslíte, že pro studenty gymnázií jsou návštěvy Úřadů práce nepřínosné, protože většinou vědí, že budou pokračovat na vysoké školy?

Přesně tak. A jako hrozně zásadní je podle mě sociální niveau. Nejde mluvit o všech studentech, ale většinou jsou ze zajištěné střední třídy. To znamená, že nějaké riziko toho, že by hned po gymplu skončili na pracovním úřadě, je řekněme minimální, nebo tam je prostě back-up té rodiny a toho rodinného zázemí.

7) Kdo se tedy všechno podílí na kariérovém poradenství u vás na gymnáziu?

Podílí se výchovný a vlastně kariérový poradce, specialista praxe, ale myslím tím pozici koordinátora spolupráce mezi školou a zaměstnavateli. Potom samozřejmě školní psycholog, respektive školní psycholožka, která případně řeší oblast ztráty motivace a nenaplnění nebo ne/naplnění životních cílů sebepojetí, sebehodnocení a tak dále. Ale do toho já nevidím, protože školní psycholožka má speciální agendu a hlavně mlčenlivost.

8) Kdo nejčastěji využívá vašich služeb z řad studentů?

Poslední dva ročníky septima oktáva. Když bych to rozlišil, tak oktáva spíše administrativně. Nevím, jak mám podat přihlášku, kde mám najít informace a tak podobně. Minimum z nich teprve v oktávě přemýšlí, kam by vlastně na vysokou školu chtěli jít. A asi nejčastější klienti jsou ze septimy. Blíží se oktáva, maturitní zkouška a tady ve škole platí, že vlastně v oktávě – většina hodin jsou povinně volitelné semináře, ty základní předměty těch už je úplný minimum. Většina žáků

má splněný nějaký jazykový diplom a ani na jazyky nechodí. Takže mají češtinu matiku nějaký společenské vědy a semináře, které si musejí vybrat už v septimě. A často to mají tak, že chtějí semináře, které budou odpovídat jejich budoucímu zájmu a mohli se dobře připravit.

9) Dle školního vzdělávacího plánu máte i konkrétní předmět, kdy se věnujete tematickému okruhu Člověk a svět práce a kariérovému poradenství. Je to zařazeno do nějakého nebo více předmětů?

Člověk a svět práce jako ten tematický okruh RVP je zařazený do občanské výchovy, konkrétně je to v tercii. V občanské výchově se řeší pracovní právo na nějaké základy pracovního práva a zejména sebeuplatnění a životní cíle. Je pravda, že to je docela brzo, ale problém je v tom, že mají občanskou výchovu od primy do terciie a pak ji nemají až do septimy, kdy jim naskočí základy společenských věd. Takže spíš, než že bychom se tam zaměřovali na nějaký konkrétní profese, o kterých logicky nemůžete mít ani potuchy, protože jim je 14 let. Kdo z nás věděl, co ve 14 letech chce dělat. Proto se spíše zaměřujeme na nějaké hodnoty, třeba zdroje informací, jako je národní soustava povolání a podobně. To je v zásadě všechno, jestli jiní vyučující ještě nějak tohle téma obsahují, je to možné.

10) Jak je to s propagací vašich služeb? Studenti si vás sami najdou nebo jakým způsobem se k vám dostanou?

To je dobrá otázka. Jasně, tak jedna věc je ta infografika, druhak máme tu AGitaci, v rámci, níž mají všichni jednu povinnou přednášku, kde vystupují já a koordinátorka a přednáška, kde vysvětlujeme, jak jim můžeme pomoci. Tato přednáška je povinná pro žáky kvint a sext, to znamená vlastně ty ročníky vyššího gymnázia. Od nás tedy tyto informace uslyší, ať už chtějí nebo ne. Za třetí já vlastně vyučuji většinu občanské výchovy a ZSV a vždycky, když přebírám nějakou třídu, kterou jsem předtím neučil, tak se jim snažím vysvětlit, že mimo funkce vyučujícího mám i funkci kariérového poradce a k čemu jim to může být dobrý.

Je to samozřejmě i na webu školy, ale to si nejsem úplně jistý, kdo z žáků se na to kdy díval, spíš asi nikdo. To je v zásadě všechno, ale jestli se musím nějak propagovat, vlastně ani ne. Mám pocit, že si mě najdou, když potřebují. Že bych

měl nouzi o klienty a o konzultačních hodinách tady seděl a nudil se, tak to úplně ne.

11) V rámci nabídky vašich služeb, plánujete zařadit osobnostní testy i v rámci výuky pro vyzkoušení?

No jako já nad tím dost uvažuji. Upřímně se mi nechce dělat osobnostní dotazníky a nechce se mi dělat takové ty dostupný light verze, protože si nemyslím, že jsem na to dostatečně proškolený. Nemám na to prostě vzdělání ani akreditaci, abych něco takového mohl dělat. A myslím si, že to spíš může udělat víc paseky než dobře. Takže pokud by to poradna přestala dělat, tak se samozřejmě můžu obrátit i na jiné poradny, ale kde nemusí mít čas a nemusíme se k nim dostat, tak to nejspíš dělat nebudu popravdě.

12) Hodně záleží na výstupu z toho testu, aby to studentům něco předalo. Kterých služeb je tedy ve vaší praxi nejvíce využíváno?

Přesně tak. A pokud už, tak spíš si myslím, že bych do toho šel se školní psycholožkou, která je na to kvalifikovanější osobou než já.

Nejčastěji proto využíváme individuálních konzultací, kde se setkáváme nejčastěji s 3 typy žáků a obtížemi se kterými přichází:

- Jde mi vlastně všechno, ale nevím, co z toho bych měla dělat a na co se zaměřit?
- Tím, že se jedná o zajištěnou střední třídu, často jsou to lékaři, právníci a ekonomové a tak. Takže maminka, tatínek jsou doktoři. Oni by chtěli, abych byl taky doktor, ale já nechci a nevím, jak jim to vysvětlit, protože chci jít na FAMU. Což mi rodiče říkají, že to je otřesný. Nebo chci hrát na nástroj, tím se neuživíš.
- Vím, jakou oblast například humanitní, přírodní vědy, nebo i dokonce specifitěji, co bych chtěl studovat, ale vlastně moc nevím, co to obnáší. A moc neví, kde ty informace vzít. A chtějí se prostě ujistit, jestli je to smysluplná volba nebo ne.

To jsou takové 3 nejčastější typy žáků, kde si vlastně myslím, že tam ten osobnostní dotazník by něčemu výrazně pomohl.

13) Většinou tedy studenti ví, s čím za vámi jdou?

Přesně, pokud je to někdo, kdo vůbec netuší, tak si myslím, že spíš vyhledá školní psycholožku. Ale jak říkám o tom já prostě nemám žádnou statistiku, ani přehled.

14) A vy se v oblasti kariérového poradenství nějak dále vzděláváte?

Některá školení jsem již absolvoval, ale většinou to nebyla úplně dobrá zkušenost. Třeba organizace EKS dělá celkem smysluplná školení. Často ta školení ovšem naplní lidmi, kteří nejsou homogenní skupina, to znamená, sejdou tam kariérový poradci ze základky, ze střední, z vysoké školy a personalisti. To vůbec nedává smysl, protože každý z nás má jinou potřebu, setkává se s jinými potížemi. Pokud se jedná o homogennější skupinu, jako kariérový poradci a poradkyně ze střední, tak jsme tam namíchaní gymply, průmyslovky, učiliště a vlastně to taky nedává smysl. Takže ta lektorka pak není schopná 20 lidí, z nichž každý potřebuje něco jiného, vlastně člověku to nic nového nepředá. Dozví se o nějakých nových aktivitách, které se dají provádět, ale to je tak všechno. To si pak říkám, že jsem mohl investovat do odborné literatury, nebo si udělat online kurz na nějaké metody.

15) Takže pro vás osobně je samostudium lepším východiskem?

A vlastně to vzdělání pro kariérový poradce. Upřímně, když se bavíme o pedagogích, tak je to vlastně výchovné poradenství. Studium trvá 2 roky, aby člověk dostal certifikát o absolvování. Kurz se absolvuje na filozofické nebo pedagogické fakultě. Bavíme se o Praze. Součástí toho je i kariérové poradenství, ale vlastně z těch desítek hodin přednášek bylo naprostý minimum z kariérového, a navíc to vyučovali spíše psychologové, což není nutně špatně, ale kteří s tím třeba neměli takovou zkušenost. To znamená, byly to obecné poznatky, které do praxe jsou možná převoditelné, ale nikdo vám neřekne jak.

16) Tedy jde spíše o teorii než o praxi?

Ano, myslím si, že je to dost zásadní problém, protože vzdělání pro kariérový poradce prostě není dostačující. A ředitelé škol i s ohledem na to, jak se to teď celý změnilo, státní rozpočet a tak, nebudou mít peníze zaměstnávat externě kariérového poradce. Rozhodně ho nebudou moci zaměstnat na plný úvazek. Myslím si však, že je to práce na plný úvazek nebo minimálně půl úvazku.

17) Vy máte na práci kariérového poradce vyhrazené nějaké hodiny nebo to děláte v rámci svých konzultačních hodin?

Podle mě legislativně ty souběhy těchto funkcí nejsou vyřešené. Ředitelé se snaží sehnat pedagogy na plný úvazek, než aby měl rozdělené do plno malých úvazků. To je jedna věc. Ale pokud má plno úvazkový učitele ještě mu k tomu přidělenou funkci třídnictví, a ještě něco k tomu, tak se ta funkce nedá vykonávat naplno. A stejně tak to kariérové poradenství, na které vlastně s ohledem na školský zákon ani vyhlášku nejsou uvolněny žádné hodiny. Jinak je tomu s výchovným poradenstvím, na které jsou alespoň uvolněné hodiny v počtu žáků. Pokud je přes 500 žáků, tak jsou 3 hodiny z úvazku uvolněné. Tedy tyto hodiny neučí a může se věnovat pouze výchovnému poradenství. To si myslím je stejně málo, ale aspoň něco. Ale třeba metodici nebo kariérový poradci to nemají vůbec, což je podle mě úplně trestuhodný a je to špatně.

18) Předpokládám, že tady na gymnáziu za Vámi asi nechodí pro pomoc se CV a motivačním dopisem, když vědí, že budou pokračovat na vysokých školách?

Pouze málo studentů. Převážně chodí i s tím, že ví, na kterou vysokou školu chtějí jít, ale že jsou tam praxe nebo mají potvrdit nějaký zájem. Často tady proto řešíme i nějaké dobrovolnictví, které by jim pomohlo k přijetí na vysoké školy a bylo zaměřené na potřebné praxe a požadavky k přijetí. Někteří studenti chtějí také jít studovat do zahraničí, což je za mě skvělé. Ale já nemám takovou jazykovou výbavu, abych komunikoval s univerzitami ve Francii, v Německu, ve velké Británii... Jednak to obsáhnout a neustále si s někým vyměňovat emaily, to bych tím ztratil celou svoji pracovní dobu.

19) V rámci školy se studenti zúčastňují veletrhů nebo tyto akce navštěvují spíše sami?

Obcházejí si je sami. Já se snažím vždy tak jednou za 3 roky navštívit Gaudeamus. Nebo zajdu třeba do pedagogického centra, abych nasbíral nové materiály a rozkoukal se, jak vypadá teď trh s vysokými školami, ale nedělám to pravidelně každý rok.

20) Jsou pro studenty tyto akce přínosné? Máte z toho nějaký výstup?

Je to půl na půl. Někteří jsou vlastně zklamaní, že se nic moc nového nedozvěděli, protože již pečlivě prostudovali veškeré materiály na webu a tam se vlastně nic

moc nového nedozví. Někteří jsou zase nadšení, protože si sice jdou cíleně po konkrétních školách, ale cestou natrefí na tři další, u kterých si řekli, a to je přesně ono, co jsem hledal a vůbec mě to nenapadlo. Takový hezký příklad byla slečna, která v septimě řešila právě přihlášky na vysoké školy. Ona měla rozkročený zájem mezi matematikou a sportem a vlastně nevěděla, jak to skloubit. Přemýšlela o pedagogické fakultě, skloubit matematiku a tělesnou výchovu. Toto jsme zjistili, že je vlastně docela náročné aprobace propojit, protože něco se učí na matfyzu, něco na pedagogické. Tak šla na Gaudeamus, aby se teda poptala, a když jsme si dali schůzku potom, tak přišla s tím, že vlastně objevila super možnost, o které vůbec neuvažovala a přijde jí to skvělé. A tím byla armáda ČR.

21) Kolik individuálních sezení s těmi studenty většinou máte a jak dlouho trvají?

V průměru jsou u mě tak tři sezení každé trvá tak 45 minut až hodinu.

22) Ke službám kariérového poradce tedy ještě vedete výuku?

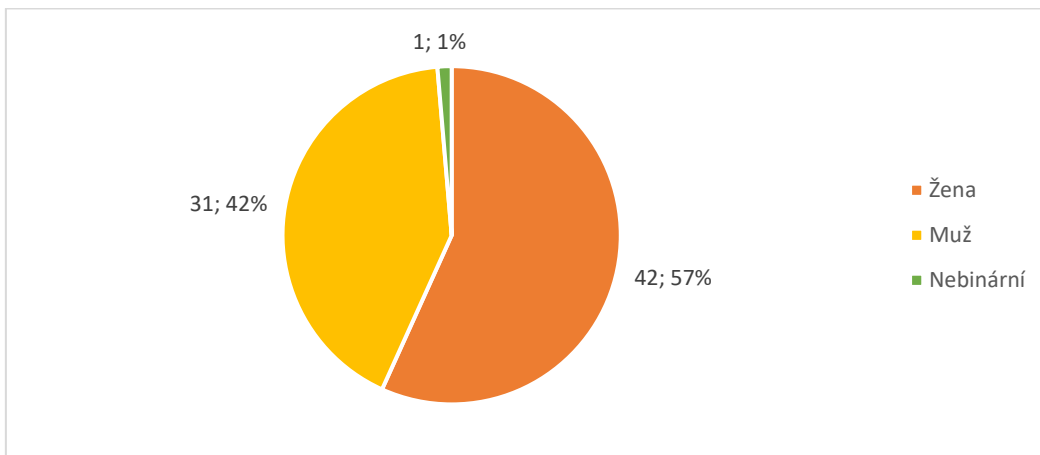
Ono pátky a středy mám právě vyhrazený pro konzultace. V tom mi třeba vychází právě vedení školy vsťíc, že se snažím využít konzultačních hodin i k těm administrativním úkonům, ale kolikrát i tento čas je málo.

7.3 Dotazníkové šetření

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 74 studentů ze čtyř ročníků (kvinta, sexta, septima, oktáva) osmiletého gymnázia.

Otázka č. 1 – Jaké je vaše pohlaví?

Graf 1 – Pohlaví

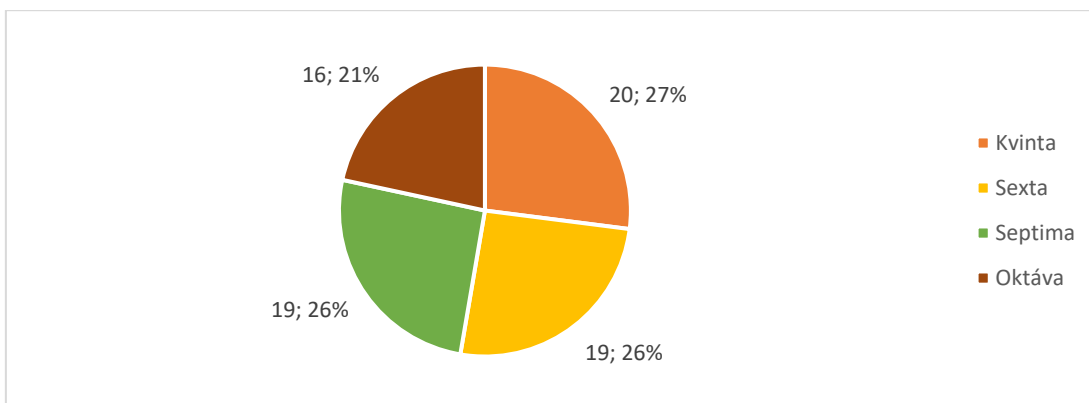

Zdroj: Vlastní šetření

Graf č. 1 znázorňuje pohlaví studentů. Dotazníkového šetření se zúčastnilo více žen, jichž odpovědělo 42, což je 57 % z celkového počtu respondentů. Mužů odpovědělo 31, to je oproti ženám 42 %. Jeden z respondentů se identifikoval jako nebinární, což je 1 % z celkového počtu.

Otázka č. 2 – Jaký ročník navštěvujete?

Graf 2 – Ročník

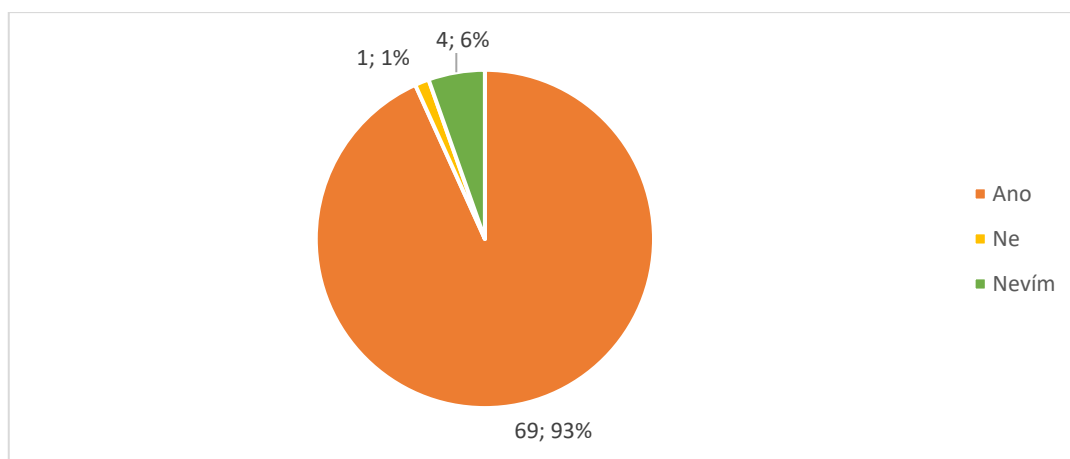

Zdroj: Vlastní šetření

V grafu č. 2 je znázorněno kolik studentů z jakého ročníku zodpovědělo dotazník. Počet respondentů z každého ročníku byl poměrně rovnoměrně zastoupený. Nejvíce studentů odpovědělo z kvinty, bylo to 20 studentů, což je 27 % z celkového počtu respondentů. Stejně procentuální zastoupení mají studenti ze sexty a oktávy, a to 26 % s 19 odpověďmi. Nejméně zúčastněných respondentů bylo z oktávy se 16 odpověďmi, což je 21 % z celkového počtu odpovědí.

Otázka č. 3 – Byl/a jste informován/a o poskytování služeb kariérového poradce na vaší škole?

Graf 3 – Poskytování služeb kariérového poradce

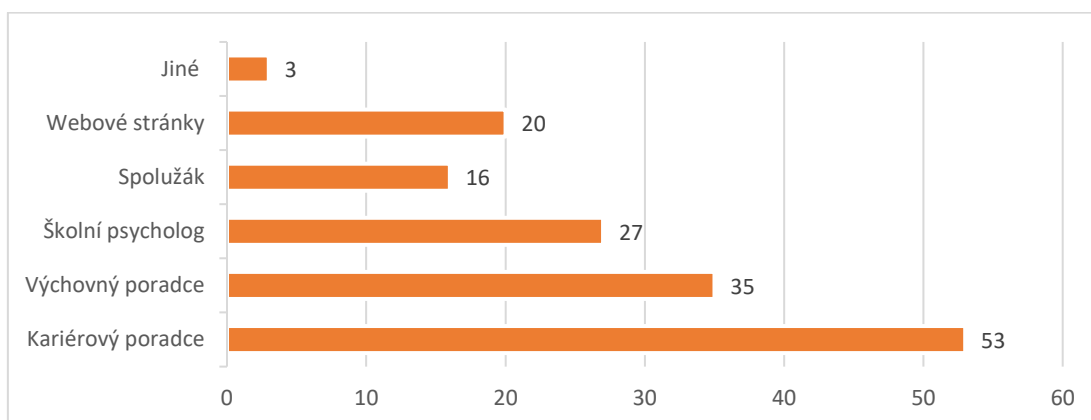

Zdroj: Vlastní šetření

Z grafu č. 3 je patrné, že 93 % studentů bylo informováno o poskytování služeb kariérového poradce na škole, to odpovídá 69 odpovědím. 4 studenti (6 %) nevěděli, zda byli o službách kariérového poradce informováni. Jeden student nebyl o službách kariérového poradce na škole informován.

Otázka č. 4 – Pokud ano, tak kým jste byl/a informován/a?

Graf 4 – Pokud ano, tak kým jste byl/a informován/a?

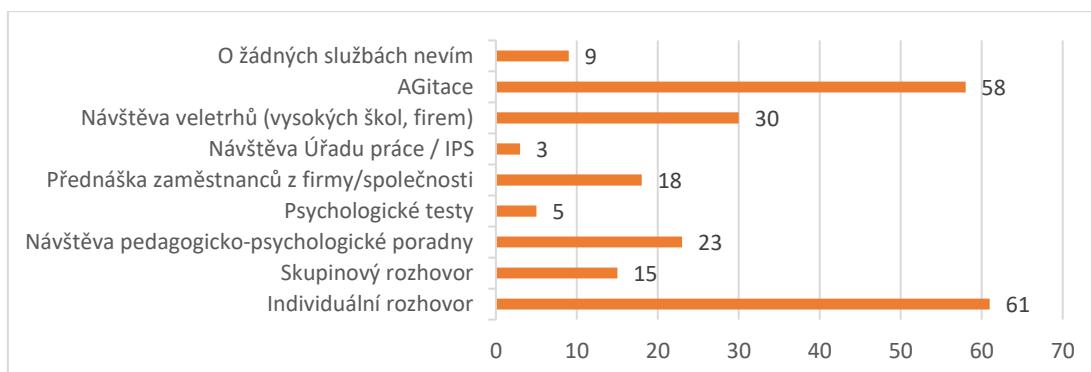

Zdroj: Vlastní šetření

Z grafu č. 4 je patrné, že byli informováni nejvíce kariérovým poradcem, a to v počtu 53 studentů (76,8 %). Dále se o kariérovém poradenství dozvěděli od výchovného poradce v počtu 35 studentů (50,7 %), od školního psychologa 27 studentů (39,1 %), od spolužáka 16 studentů (23,2 %) nebo z webových stránek 20 studentů (29 %). Tři studenti (4,2 %) vybrali otevřenou odpověď jiné, kdy jeden student byl informován prostřednictvím nástěnky. Další uvedl, že služby kariérového poradce jsou všeobecně známy a poslední student uvedl jako zdroj informací školní akci. U této otázky mohli studenti volit více možností odpovědi.

Otázka č. 5 – Jaké služby kariérového poradenství jsou u vás na gymnáziu poskytovány?

Graf 5 – Jaké služby jsou poskytovány

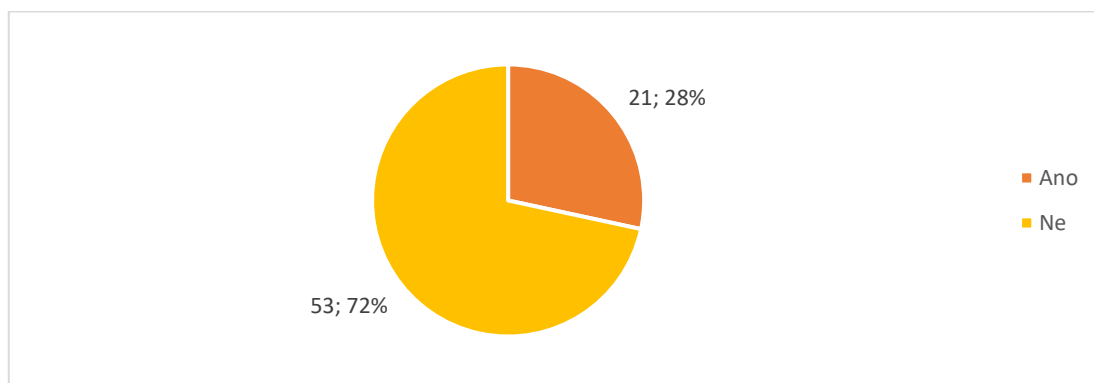

Zdroj: Vlastní šetření

U otázky č. 5 mohli studenti vybírat více odpovědí na danou otázku. Tato otázka zjišťuje, jaké povědomí mají studenti o nabízených službách u nich na gymnáziu. 9 studentů o službách kariérového poradce nic neví. Nejvíce studentů (61 studentů; 82,4 %) ví o možnosti individuálního rozhovoru a o školní akci zvané Agitace má povědomí 58 studentů (78,4 %). 30 studentů (40,5 %) ví o možnostech návštěvy veletrhů, 23 studentů (31,1 %) ví, že v rámci kariérového poradenství se navštěvuje pedagogicko-psychologická poradna. 18 studentů (24,3 %) studentů ví, že škola nabízí přednášky zaměstnanců z různých firem, 15 studentů (20,3 %) ví o možnosti skupinových rozhovorů, 5 studentů (6,8 %) ví o poskytování psychologických testů a 3 studenti (4,1 %) zmínili možnost návštěvy Úřadu práce / IPS.

Otázka č. 6 – Využil/a jste někdy služeb kariérového poradce u vás na gymnáziu?

Graf 6 – Využití služeb kariérového poradce

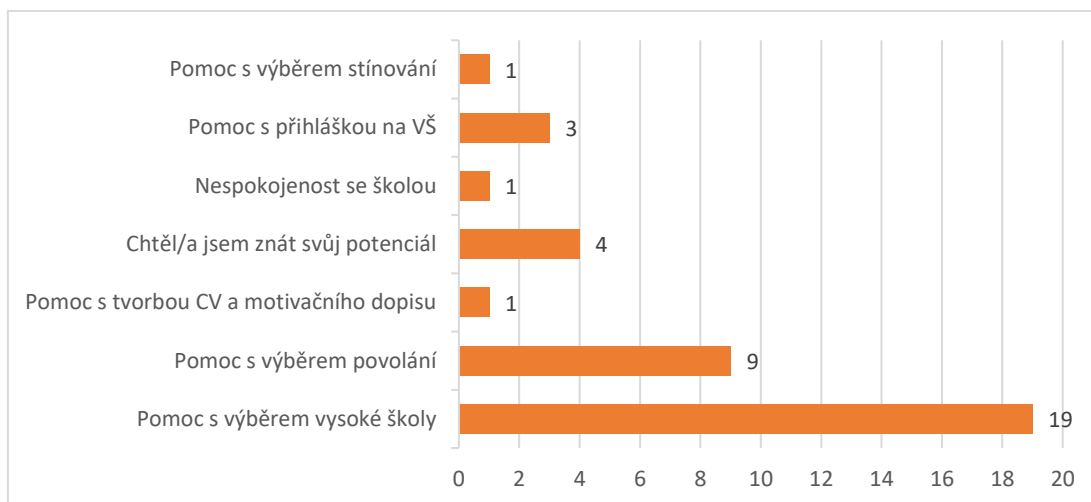

Zdroj: Vlastní šetření

Z grafu č. 6 je patrné, že 53 studentů (72 %) služeb kariérového poradce nevyužilo a 21 studentů (28 %) jeho služby využilo.

Otázka č. 7 – Pokud Ano, tak proč jste jeho služeb využil/a?

Graf 7 – Pokud Ano, tak proč jste jeho služeb využil/a?

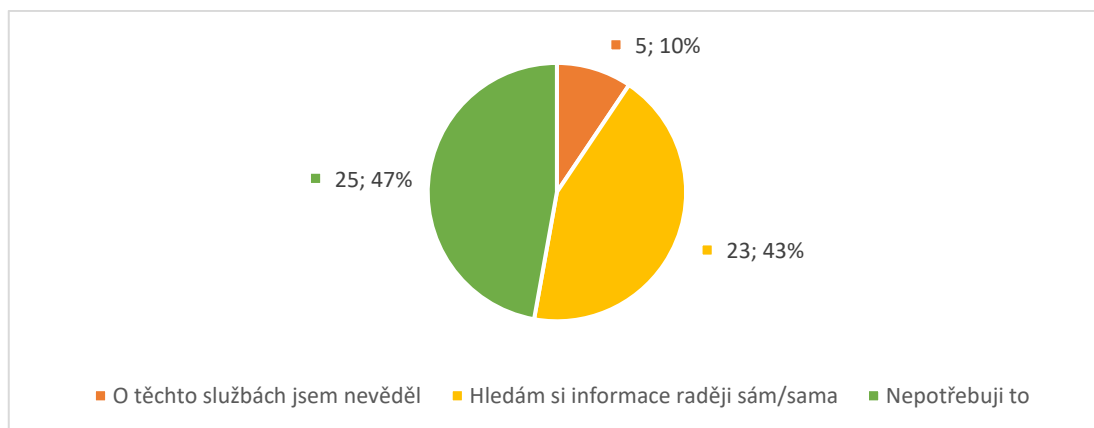

Zdroj: Vlastní šetření

Na tuto otázku odpovídali jen respondenti, kteří v předešlé otázce zvolili možnost Ano. Odpovídalo tedy 21 studentů a měli možnost vícečetného výběru odpovědí nebo vyplnění otevřené odpovědi „Jiné“. Nejvíce studentů, konkrétně 19 (90,5 %) odpovědělo, že služeb kariérového poradce využili pro pomoc s výběrem vysoké školy. Další nejčastější odpovědí bylo využití pomoci s výběrem povolání, což odpovědělo 9 studentů (42,9 %), 4 studenti (19 %) chtěli znát svůj potenciál a 3 studenti (14,3 %) chtěli pomoci s přihláškou na VŠ. Jeden respondent (4,8 %) odpověděl, že využil pomoci s tvorbou CV a motivačního dopisu, jeden (4,8 %) respondent byl nespokojen se školou. Poslední jeden respondent (4,8 %) využil otevřené odpovědi a ten potřeboval pomoc s výběrem pracoviště ke stínování.

Otázka č. 8 – Pokud Ne, tak z jakého důvodu?

Graf 8 – Pokud Ne, tak z jakého důvodu?

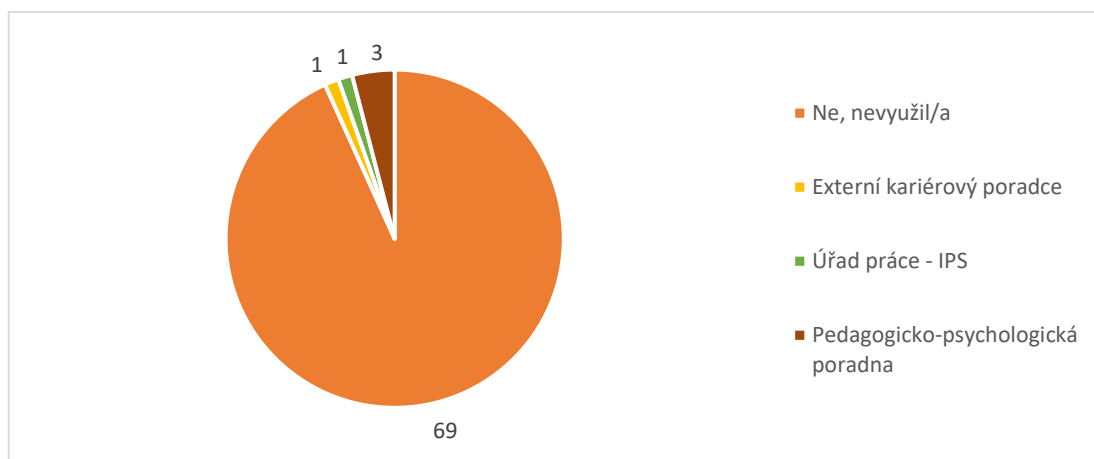

Zdroj: Vlastní šetření

V tomto grafu jsou viditelné odpovědi studentů, kteří na otázku č. 6 odpověděli Ne, odpovídalo tedy 53 respondentů. 25 respondentů, což je 47 %, odpovědělo, že tyto služby nepotřebují, 23 respondentů, tedy 43 %, si informace hledá raději samostatně a 5 respondentů, to je 10 %, o těchto službách nevědělo, proto je nevyužili.

Otázka č. 9 – Využil/a jste služeb kariérového poradenství jinde než na vašem gymnáziu?

Graf 9 – Služby kariérového poradce jinde

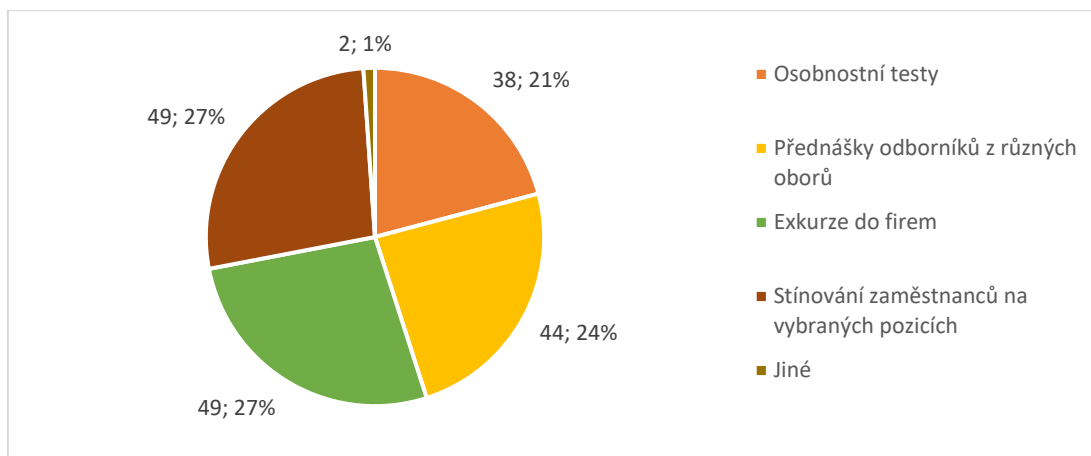
Zdroj: Vlastní šetření

Z grafu č. 9 je patrné, že 69 studentů, což je 93,2 % nevyužilo služeb kariérového poradce jinde než na jejich gymnáziu. 3 studenti (4,1 %) využilo k těmto účelům

pedagogicko-psychologických poraden. Jeden student (1,4 %) využil služeb externího kariérového poradce a jeden student (1,4 %) využil služeb kariérového poradenství na Úřadu práce – IPS.

Otázka č. 10 – Co by podle Vás mohla škola zařadit do výuky ohledně kariérového poradenství?

Graf 10 – Zařazení do výuky

Zdroj: Vlastní šetření

U této otázky mohli respondenti vybírat více odpovědí včetně otevřené odpovědi „Jiné“. Odpovědi respondentů byly téměř vyrovnané. 49 studentů, tedy 27 %, odpovědělo, že by uvítalo exkurze do firem a také stínování zaměstnanců na vybraných pozicích. 44 respondentů, což je 24 %, odpovědělo, že by do výuky zařadili přednášky odborníků z různých firem. 2 studenti využili možnosti Jiné a odpověď se shodovala, že rádi by využili různých stáží, ale aby pro ně stáž byla přínosem a něco nového se dozvěděli.

7.4 Vyhodnocení výzkumných otázek

Výzkumné otázky pro polostrukturovaný rozhovor s kariérovým poradcem

- **Jaká je strategie vybraného gymnázia v oblasti služeb kariérového poradenství?**

Zásadní změnou na Arcibiskupském gymnáziu je skutečnost, že prvním rokem je role kariérového a výchovného poradce oddělena, tudíž se kariérový poradce může naplno věnovat pouze službám kariérového poradenství.

Strategie Arcibiskupského gymnázia v oblasti služeb kariérového poradenství spočívá v tom, že kariérový poradce poskytuje studentům především individuální sezení, kde řeší přímo jejich dané aktuální potřeby. Dále se zabývá přednáškovým dnem zvaným AGitace, kdy si do školy zve absolventy gymnázia, aby studentům předali své znalosti a zkušenosti. Nejnovější plánovanou službou pro studenty bude možnost stínování zaměstnanců na různých pozicích.

- **Jaké jsou další možnosti rozvoje kariérových služeb na vybraném gymnáziu?**
- Podle kariérového poradce je velkým problémem nedostatečná vzdělanost a možnost dalšího vzdělávání kariérových poradců, aby toto bylo co nejprínosnější a nejefektivnější. K tomu, aby se mohly kariérové služby na gymnáziu dále rozvíjet, je potřeba vyšší časová dotace pro kariérové poradenství, tedy aby sám kariérový poradce měl více času na konzultace se studenty i na administrativní činnosti.

Výzkumné otázky pro dotazníkové šetření

- **Jaká je informovanost žáků o poskytovaných službách kariérového poradenství u nich na gymnáziu?**

Studenti jsou, až na pár výjimek, velmi dobře informováni o poskytovaných službách. Většinou potřebné informace získali přímo od kariérového nebo výchovného poradce. Studenti mají největší povědomí především o individuálních rozhovorech a o školní akci AGitace, kterou kariérový poradce pořádá.

- **Jaké další služby kariérového poradenství by studenti ve výuce využili?**
- Studenti projeví zájem o další služby kariérového poradenství na jejich gymnáziu, a to především stínování zaměstnanců na vybraných pozicích, o exkurze do firem a přednášky odborníků. Nemenší zájem by byl i o osobnostní testy.

8 Vlastní doporučení

Na základě výsledků z kvalitativního i kvantitativního šetření bylo zjištěno, že stav služeb kariérového poradenství na Arcibiskupském gymnáziu je velmi dobrý. Na základě rozhovoru a odpovědí studentů tato práce předloží několik návrhů, kterými by se mohly služby kariérového poradenství ještě o krok zlepšit.

Kariérové poradenství na gymnáziu je zajištěno kariérovým poradcem Mgr. Tomášem Peškem, který je zároveň i vedoucím humanitních předmětů a učitelem. Letos je funkce kariérového poradce oddělená od výchovného poradce, ale i přes to je na poskytování služeb kariérového poradenství vyhrazeno málo prostoru. Pokud by škola chtěla rozšířit poskytování služeb kariérového poradenství, bylo by vhodné najmout dalšího pedagoga, který by měl odpovídající vzdělání, aby mohl tuto funkci vykonávat nebo alespoň vypomáhat současnému poradci.

Dalším bodem je poskytnout kariérovému poradci možnosti dále se vzdělávat v oboru a rozvíjet své služby. Toto lze docílit vyhledáním vhodných kurzů, případně komunikací s organizacemi, které tyto kurzy poskytují, aby byly přizpůsobeny pro potřeby rozdílných vzdělávacích institucí.

Jako pozitivní se jeví snaha kariérového poradce o zařazení stínování zaměstnanců do svých služeb, protože jak vyplynulo z dotazníkového šetření, ze strany studentů by o toto byl zájem. Pokud na tomto projektu bude škola, resp. kariérový poradce, soustavně pracovat a zvýší o něm povědomí mezi studenty, je to velmi dobrý krok k rozvoji poradenských služeb na gymnáziu.

V rámci časových možností kariérového poradce, které jsou velmi omezené, lze doporučit zařadit do výuky pořádání workshopů s odborníky z různých oborů nebo exkurze přímo do firem, kde by se studenti dozvěděli praktické informace a měli i možnost si vyzkoušet modelové situace. Dle dotazníkového šetření by o tuto službu byl z řad studentů zájem.

Kariérový poradce nemá v plánu se studenty absolvovat, z časových a personálních důvodů, osobnostní testy, ačkoliv z pohledu studentů by takové testy byly přínosné. Řešením je se zaměřit na vyhledání příslušných organizací, které jsou schopné

osobnostní testy se studenty vypracovat, výsledky testů dobře vyhodnotit a tyto studentům srozumitelným způsobem předat.

9 ZÁVĚR

Bakalářská práce na téma „Kariérové poradenství na gymnáziu“ se zabývala službami kariérového poradenství na Arcibiskupském gymnáziu v Praze, kde bylo provedeno kvalitativní šetření pomocí polostrukturovaného rozhovoru a kvantitativní šetření formou dotazníku.

Cílem práce bylo identifikovat možnosti rozvoje služeb na vybraném gymnáziu. Zjistit potřeby kariérového poradce pro rozvoj služeb a také potřeby studentů a na základě výsledků šetření navrhnout doporučení pro rozvoj služeb kariérového poradenství.

V teoretické části práce byly popsány cíle a metodika práce. Dále byla provedena rešerše literatury. Ve druhé kapitole práce byly definovány základní pojmy, jako je kariérové poradenství a s ním spojené podkapitoly, jako je kariérové vzdělávání, školní poradenské služby a definice kariérového poradce pro vzdělávací a profesní dráhu. V další části práce byl popsán systém služeb kariérového poradenství v České republice, a to v rámci resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a v resortu Ministerstva práce a sociálních věcí. Ve čtvrté kapitole byly popsány kurikulární dokumenty, jako je rámcový vzdělávací program, školní vzdělávací program a průřezové téma Člověk a svět práce. Poslední kapitolou teoretické části je stručný popis specifik kariérového rozhodování v adolescenci.

V praktické části byla vymezena metodologie výzkumného šetření, charakteristika vybraného gymnázia, popis kariérového poradenství a také zařazení průřezového tématu Člověk a svět práce do výuky dle ŠVP. Dále byly stanoveny výzkumné otázky na základě, kterých bylo provedeno kvalitativní a kvantitativní výzkumné šetření. Nejprve byl proveden polostrukturovaný rozhovor s kariérovým poradcem. Poté bylo provedeno kvantitativní šetření formou dotazníku mezi studenty posledních čtyř ročníků osmiletého gymnázia. Dotazníku se zúčastnilo 74 respondentů. Na základě výsledků šetření byla sepsána doporučení na rozvoj služeb kariérového poradenství na Arcibiskupském gymnáziu v Praze.

10 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

MONOTEMATICKÉ ZDROJE

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. 2. Grada, 2016. ISBN 978-80-271-9225-0. Dostupné také z: https://is.mvso.cz/el/mvso/zima2021/YMSID/250420/Metody_pedagogickeho_vyzkumu_1.pdf

JEDLIČKA, Richard, KOŤA, Jaroslav a SLAVÍK, Jan. *Pedagogická psychologie pro učitele: psychologie ve výchově a vzdělávání*. Vydání 1. Praha: Grada, 2018. 528 stran. Psyché. ISBN 978-80-271-0586-1. Dostupné také z: <https://www.bookport.cz/kniha/pedagogicka-psychologie-pro-ucitele-5067>.

KNOTOVÁ, Dana a kolektiv. *Školní poradenství*. Vydání 1. Praha: Grada, 2014. 264 stran. ISBN 978-80-247-8950-7. Dostupné také z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/skolni-poradenstvi-1762609/>

MACEK, Petr. *Adolescence*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-747-7.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4.

PÝCHOVÁ, Silvie et al. *Kariérové poradenství na každý pád*. Praha: Wolters Kluwer, 2020. 110 stran. Řízení školy. ISBN 978-80-7598-604-7. Dostupné také z: <https://www.bookport.cz/kniha/karierove-poradenstvi-na-kazdy-pad-1643229/#>.

VENDEL, Štefan. *Kariérní poradenství*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1731-9.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

Arcibiskupské gymnázium. *Představení školy* [online]. [cit. 2024-02-04]. Dostupné z: <https://www.arcig.cz/predstaveni-skoly>

Arcibiskupské gymnázium. *Kariérové poradenství* [online]. [cit. 2024-02-04]. Dostupné z: <https://www.arcig.cz/tema/karierove-poradenstvi>

Arcibiskupské gymnázium. *ŠVP* [online]. [cit. 2024-02-04]. Dostupné z: <https://docs.google.com/document/d/1cWgune4k5arokB7WpjBoVr2-sxaYvhl4qrW0E5-5yP4/edit>

- BRABEC, KREISLOVÁ, ZÁBRANOVÁ, *Kariérové vzdělávání a CMS*, Vzděláním k úspěchu bez bariér [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.kcv.cz/kp/download/230/metodiky-kp/01PT2QPT4V2USKQGDMBJG3W7WJSJ4XXZCX/Jak%20efektivn%C4%9B%20zav%C3%A9st%20kari%C3%A9rov%C3%A9%20poradenstv%C3%AD%20do%20%C5%A1kol>
- BUCHTOVÁ, Hana. *Výstupy kariérového vzdělávání na základních školách*. Brno, 2015. Dostupné také z: https://is.muni.cz/th/e8907/Buchtova_soc.ped.pdf.
Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita.
- Edu.cz. *Rámcové vzdělávací programy pro gymnázia*. [online]. 2022 [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-pro-gymnazia-rvp-g/>
- ekariera+. *Kariérová dráha a kariérové rozhodování* [online]. 2023 [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/19559590-Karierova-draha-a-karierove-rozhodovani.html>
- EUROGUIDANCE. *Poradenství v České republice*. Euroguidance_[online]. [cit. 2023-09-26]. Dostupné z: <https://www.euroguidance.cz/poradenstvi-v-cr.html>
- Eurydice. *Poradenství v předškolním a školním vzdělávání*. [online]. [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czechia/poradenstvi-v-predskolnim-skolnim-vzdelavani#12_4_2_1_Pedagogicko_psychologicka_poradna
- HLAĎO, Petr. *Svět práce a volba povolání*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. [cit. 2023-09-26] Dostupné z: https://is.muni.cz/el/ped/jaro2009/TE2BP_SVP/um/Svet_prace_-_finalni_verze.pdf
- INFOABSOLVENT. *Co jsou rámcové a školní vzdělávací programy (RVP a ŠVP)*. [online]. 2023 [cit. 2024-03-27]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Rady/Clanek/7-0-13>
- OECD. *Career Guidance: a handbook for policy makers*. European Communities, 2004. [cit. 2023-11-24]. ISBN 92-64-01519-1 [online] Dostupné z: <https://www.oecd.org/edu/innovation-education/34060761.pdf>

Úřad práce. *Informační a poradenské středisko ÚP ČR*. 2024 [online]. [cit. 2024-03-20]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/informacni-a-poradenske-stredisko-up-cr>

JARVIS, P. S. (2003). *Career management paradigm shift: Prosperity for citizens, windfalls for governments*. Ottawa, Ontario: National life/work centre. [online]. [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=970da4baee2e87c6bf733c316d915a632325490fd>

KARIÉROVÁ PORADKYNĚ. KARIÉROVÝ PORADCE: projekt "Podpora kariérového poradenství, podnikavosti pro udržitelný rozvoj a dalšího vzdělávání v Jihomoravském kraji" [online]. [cit. 2024-01-31]. Dostupné z: <https://www.poradcevpk.cz/data/attachments/tipy-na-stranky-pro-vas-seberozvoj-a-vzdelavani/brozura2.pdf>

LANGER, Tomáš. *Techniky skupinového poradenství* [online]. [cit. 2023-08-01]. Dostupné z: http://old.nvf.cz/spps/dokumenty/skupinove_poradenstvi.pdf

MŠMT ČR *Kariérové poradenství*, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. [cit. 2023-08-01]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/karierove-poradenstvi>

MŠMT ČR *Podoby kariérového poradenství*. MŠMT ČR [online]. 2020 [cit. 2023-08-05]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/podoby-karieroveho-poradenstvi-1>

MŠMT ČR, AUTORSKÝ KOLEKTIV *Rámcový vzdělávací program pro gymnázia* [online]. 2021 [cit. 2023-11-26]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-pro-gymnazia-rvp-g/>

Národní pedagogický institut: *Školní poradenské pracoviště* [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <http://www.inkluzevpraxi.cz/kategorie-reditel/1149-povinnosti-skolního-poradenskeho-pracoviste>

Národní ústav pro vzdělávání: *Školská poradenská zařízení* [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/pedagogicko-psychologicke-poradenstvi/skolska-poradenska-zarizeni.html>

NÁRODNÍ SOUSTAVA POVOLÁNÍ. *Kariérový poradce pro vzdělávací a profesní dráhu*. [online]. [cit. 2024-01-31]. Dostupné z: <https://www.nsp.cz/jednotka-prace/karierovy-poradce-pro-vzd>

Poradenství a školní poradenské služby – Vzdělávací program pro učitele – výchovné poradce. *Wordpress a webový hosting PedF* [online]. 2014 Dostupné z: <https://pages.pedf.cuni.cz/vp/sylaby-predmetu/poradenstvi-a-skolni-poradenske-sluzby/>

VÁGNEROVÁ, Marie a LISÁ Lidka. *Vývojová psychologie* [online]. Třetí, přepracované a doplněné. Praha: Karolinum, 2022 [cit. 2023-08-29]. ISBN 978-80-246-5023-4. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/vyvojova-psychologie-1391479/#>

Vyhláška č. 72/2005 Sb.: *Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních* [online]. 1. 1. 2021 [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-72>

Vyhláška č. 197/2016 Sb.: *Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních* [online]. [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-197>

Zákon č. 561/2004 Sb.: *Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*. [online]. [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#cast10>

11 SEZNAM SCHÉMAT A GRAFŮ

SEZNAM SCHÉMAT

Schéma 1 - Systém služeb kariérového poradenství v ČR	17
---	----

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Pohlaví.....	36
Graf 2 – Ročník	36
Graf 3 – Poskytování služeb kariérového poradce	37
Graf 4 – Pokud ano, tak kým jste byl/a informován/a?	38
Graf 5 – Jaké služby jsou poskytovány	38
Graf 6 – Využití služeb kariérového poradce	39
Graf 7 – Pokud Ano, tak proč jste jeho služeb využil/a?	40
Graf 8 – Pokud Ne, tak z jakého důvodu?	41
Graf 9 – Služby kariérového poradce jinde	41
Graf 10 – Zařazení do výuky	42

12 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 – Informační plakát	54
Příloha 2 – Vzor online dotazníku	55
Příloha 3 – Informovaný souhlas kariérového poradce	59

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA 1

Chceš pomoci někomu jinému, ale nevíš jak?

Cítíš nejistotu v otázkách víry?

Nevíš si rady se vztahy?

Máš obavy z budoucnosti?

Máš problémy s učením?

Váháš, jaký si v budoucnu vybrat studijní obor nebo práci?

POTŘEBUJEŠ SE PORADIT?

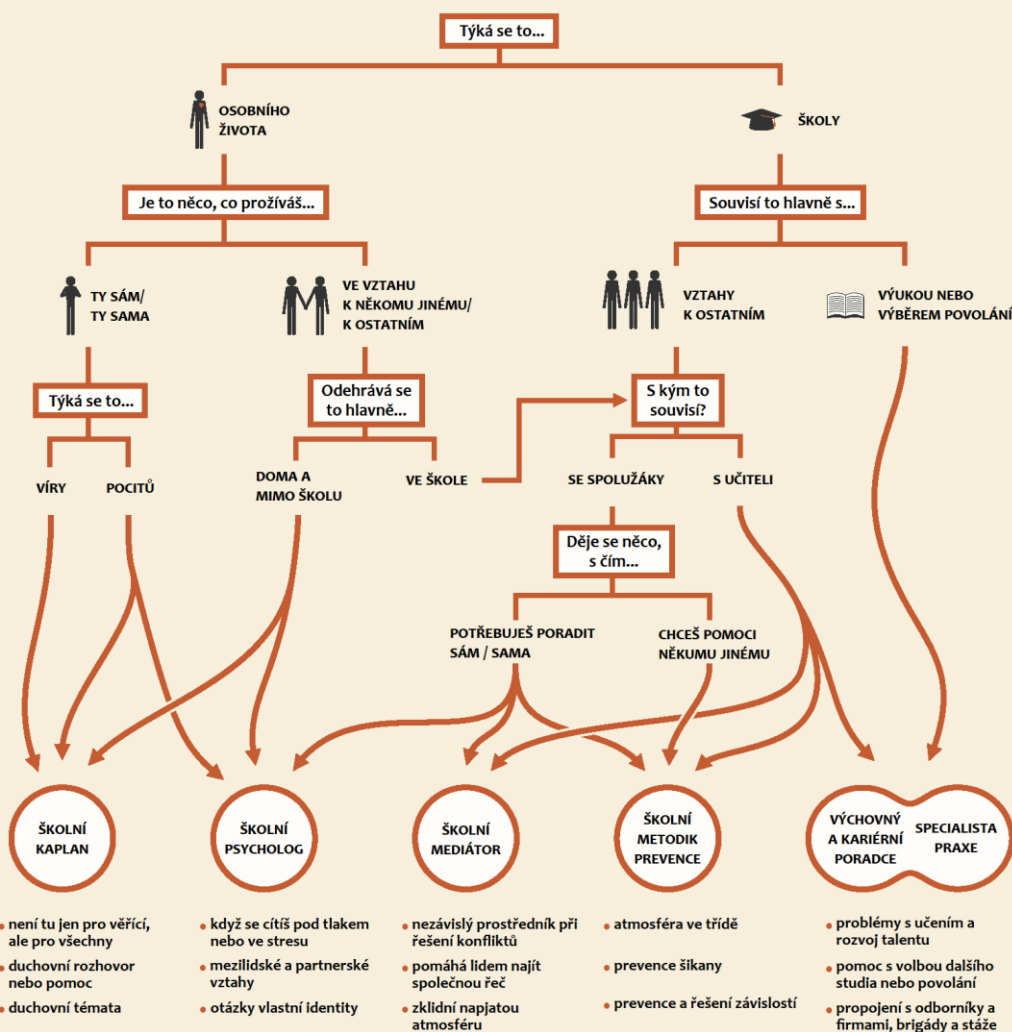
Trápí tě situace v rodině?

Nebo si prostě důvěrně promluvit s někým nezaujatým?

Cítíš někdy bezdůvodný smutek nebo úzkost?

NEBOJ SE KONTAKTOVAT NĚKOGO Z PREVENTIVNÍHO TÝMU ŠKOLY.

A koho? Záleží na tom, o čem se potřebuješ poradit:

Rozcestník je orientační, můžeš se obrátit na na kohokoliv, komu nejvíc důvěřuješ.

ŽÁDNÝ PROBLÉM NENÍ MALÝ NEBO TRAPNÝ.

- preventivní plán školy, celoroční plán výchovného poradce naleznete na webu školy: www.arcig.cz
- nejčastější je spolupráce s Křesťanskou pedagogicko-psychologickou poradnou: www.kppp.cz

PŘÍLOHA 2

Kariérové poradenství na gymnáziu

Dobrý den,

jmenuji se Eliška Ligaunová a jsem studentkou posledního ročníku bakalářského studia v oboru Kariérové poradenství a vzdělávání na Institutu vzdělávání a poradenství České zemědělské univerzity.

Tématem mé bakalářské práce je Kariérové poradenství na gymnáziu, proto bych vás ráda požádala o vyplnění krátkého dotazníku, který vám zabere maximálně 5 minut.

Dotazník je zcela anonymní.

Děkuji mockrát za spolupráci a přeji hodně štěstí při studiu!

Eliška

1. Jaké je vaše pohlaví?

Označte jen jednu elipsu.

Žena

Muž

Jiné: _____

2. Jaký ročník navštěvujete?

Označte jen jednu elipsu.

Kvinta

Sexta

Septima

Oktáva

Jiné: _____

3. Byl/a jste informován/a o poskytování služeb kariérového poradce na vaší škole?

Označte jen jednu elipsu.

Ano *Přeskočte na otázku 4*

Ne *Přeskočte na otázku 5*

Nevím *Přeskočte na otázku 5*

4. Pokud ano, tak kým jste byl/a informován/a?

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

Kariérový poradce

Výchovný poradce

Školní psycholog

Spolužák

Webové stránky

Jiné: _____

5. Jaké služby kariérového poradenství jsou na gymnáziu poskytovány?

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

Individuální rozhovor

Skupinový rozhovor

Návštěva pedagogicko-psychologické poradny

Psychologické testy

Přednáška zaměstnanců z firmy/společnosti

Návštěva Úřadu práce / IPS, přednáška odborníka z IPS

Návštěva veletrhů (vysokých škol, firem)

O žádných službách nevím

AGitace

Jiné: _____

6. Využil/a jste někdy služeb kariérového poradce u vás na gymnáziu?

Označte jen jednu elipsu.

Ano *Přeskočte na otázku 7*

Ne *Přeskočte na otázku 8*

7. Pokud ano, tak proč?

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

Pomoc s výběrem vysoké školy

Pomoc s výběrem povolání

Pomoc s tvorbou CV a motivačního dopisu

Chtěl/a jsem znát svůj potenciál

Nespokojenost se školou

Pomoc s přihláškou na VŠ

Jiné: _____

Přeskočte na otázku 9

8. Pokud ne, tak z jakého důvodu?

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

O těchto službách jsem nevěděl/a

Hledám si informace raději sám/sama

Nepotřebuji to

Jiné: _____

9. Využil/a jste služeb kariérového poradenství jinde než na vašem gymnáziu?

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- Pedagogicko-psychologická poradna
- Úřad práce - IPS
- Externí kariérový poradce
- Ne, nevyužil/a
- Jiné: _____

10. Co by podle Vás mohla škola zařadit do výuky ohledně kariérového poradenství?

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- Osobnostní testy
- Přednášky odborníků z různých oborů
- Exkurze do firem
- Stínování zaměstnanců na vybraných pozicích
- Jiné: _____

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.

Google Formuláře

PŘÍLOHA 3

Příloha – Informovaný souhlas

Udělení souhlasu ke zpracování osobních a citlivých údajů

Podle zákona č.101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů, uděluji Elišce Ligaunové souhlas se zpracováním svých osobních a citlivých údajů ke studijním a vědeckým účelům, poskytnutých v rozhovoru v rámci bakalářské práce na katedře profesního a personálního rozvoje Institutu vzdělávání a poradenství ČZU.

Souhlasím také, že s písemným přepisem svého rozhovoru budu před publikováním bakalářské práce seznámen, abych se k němu mohl vyjádřit (autorizace):

- ano
- ne

Další ujednání:

.....
.....
.....
.....
.....

V Praze dne 12.3.2024

.....
podpis
Mgr. Tomáš Pešek